

Verkinstructie Arbeidstijde  
Bijzondere Normen Werkin  
Arbeidstijden Bijzondere  
Verkinstructie Arbeidstijde  
Bijzondere Normen Werkin  
Arbeidstijden Bijzondere No  
Verkinstructie Arbeidstijde  
Bijzondere Normen Werkin  
Arbeidstijden Bijzondere No  
Verkinstructie Arbeidstijde  
Bijzondere Normen Werkin  
Arbeidstijden Bijzondere No  
Verkinstructie Arbeidstijde  
Bijzondere Normen Werkin  
Arbeidstijden Bijzondere No  
Verkinstructie Arbeidstijde  
Bijzondere Normen Werkin  
Arbeidstijden Bijzondere No  
Verkinstructie Arbeidstijde  
Bijzondere Normen Werkin  
Arbeidstijden Bijzondere No  
Verkinstructie Arbeidstijde  
Bijzondere Normen Werkin



Inspectie SZW  
Ministerie van Sociale Zaken en  
Werkgelegenheid

# Basis Inspectie Module Arbeidstijden Bijzondere Normen

# BIM

## Onderwerp

BIM/werkinstructie voor het kunnen beoordelen van de juiste toepassing van bijzondere normen uit de Arbeidstijdenwet (ATW) en het Arbeidstijdenbesluit (ATB). Opgedeeld in vier submodules, te weten:

- submodule A: Nachtdiensten (ND);
- submodule B: Consignatie (C);
- submodule C: Aanwezigheidsdiensten;
- submodule D: Bereikbaarheidsdiensten (BD).

## Algemeen/Project

Algemeen, te raadplegen bij:

Actieve inspecties: In projecten bij die bedrijfstakken en bedrijven waar met bijzondere normen wordt gewerkt.

Reactieve inspecties: Bij onderzoek van klachten en meldingen over arbeids- en rusttijden over bijzondere normen en als aanvulling bij ongevalsonderzoeken indien een ongeval daartoe aanleiding heeft gegeven.

## Bovenliggende Procesbeschrijving Proceseigenaar

Toezicht en Opsporing/Actief toezicht [procesbeschrijving](#)  
Inspectie SZW/Directie mens & middelen (M&M)/  
Inspectiebrede Kenniscentrum (IKC).

## Datum akkoord MT Arbo

1 december 2020

## Laatste wijziging

12 maart 2021

## Auteur

IKC, Cluster ATW en A&O

## Wettelijke grondslag

Hoofdstuk 5 ATW

Hoofdstuk 4 en 5 ATB

Arbeidsinspecteurs

Voor het kunnen uitvoeren van een inspectie en het toepassen van deze werkinstructie is een kennisniveau vereist dat overeenkomt met de eindtermen uit de opleiding:

- module ATW B01;
- bij gebruikmaking WTI de instructie WTE.

## Toepassingsgebied

Overige relevante naslagwerken ATW staan in de Kennisbank:

- Arbeidstijdenwet en –besluit;
- Basis Inspectie Module Arbeidstijdenwet;
- Basis Inspectie Module Normhantering Arbeidstijdenwet;
- Werkinstructie ATW Handhavingsbeleid;
- Jeugdigen (alleen brood- en banketbakkerijen).

## Kennisniveau

**Let op:** Deze BIM/werkinstructie is opgesteld aan de hand van de stand van de wetenschap<sup>1</sup> en is geschreven voor intern gebruik bij de Inspectie SZW. Verder is de in deze werkinstructie beschreven werkwijze algemeen omschreven. Op grond van de aangetroffen situatie in een bedrijf kan **in overleg** met de projectleider gewogen worden afgeweken van de hier beschreven werkwijze.

<sup>1</sup> De stand van de wetenschap verwijst naar artikel 3, eerste lid, Arbowet. Daarin staat dat een werkgever voor de veiligheid en gezondheid van zijn werknemers zorgt, en daarbij rekening houdt met de stand van de wetenschap en professionele dienstverlening.

# Inhoudsopgave

<b>BIM</b>	<b>2</b>	
<b>1 Inleiding</b>	<b>4</b>	
<b>2 Instructie en Handhaving</b>	<b>5</b>	
Inspectiemethodiek	5	
Inspectievragen met toelichting	5	
<b>Submodule A: Nachtdiensten (ND)</b>	<b>6</b>	
1. Toegestane arbeidstijd in nachtdiensten	6	
2. Toegestane aantal nachtdiensten	10	
3. Rusttijden bij nachtdiensten	12	
4. Verlenging arbeidstijd en nachtdiensten	16	
5. Uitzonderingen per beroepsgroep	16	
Wettelijke grondslag	18	
<b>Submodule B: Consignatie (C)</b>	<b>20</b>	
1. Toegestane aantal maal consignatie en consignatie vóór en na nachtdiens	20	
2. Toegestane aantal uren arbeid in een periode van 24 uur met consignatie	24	
3. Toegestane gemiddeld aantal arbeidsuren per week met consignatie	26	
Wettelijke grondslag	29	
<b>Submodule C: Aanwezigheidsdiensten (AD)</b>	<b>31</b>	
1. Algemene voorwaarden Aanwezigheidsdiensten en arbeidstijd	32	
2. Toegestane aantal Aanwezigheidsdiensten	34	
3. Rusttijden vóór en na een aanwezigheidsdienst	36	
Wettelijke grondslag	39	
<b>Submodule D: Bereikbaarheidsdiensten (BD)</b>	<b>40</b>	
1. Toegestane aantal maal bereikbaarheidsdienst in een periode	40	
2. Toegestane aantal uren arbeidstijd bij bereikbaarheidsdiensten	41	
3. Rusttijden vóór en na bereikbaarheidsdiensten	42	
Schema bereikbaarheidsdiensten (aantal, arbeidstijd, rusttijden)	44	
Wettelijke grondslag	45	
<b>3 Links naar gekoppelde instructies zoals instrumentarium/achtergrondinformatie</b>	<b>48</b>	
<b>Bijlage 1</b>	<b>Cumulatie van diensten</b>	<b>49</b>
<b>Bijlage 2</b>	<b>Samenloop (art. 5:15 lid 4 ATW)</b>	<b>51</b>
<b>Bijlage 3</b>	<b>Overzicht consignatie, aanwezigheidsdiensten en bereikbaarheidsdiensten</b>	<b>52</b>

# 1 Inleiding

## Bijzondere normen

In de BIM bijzondere normen zijn de nachtdiensten, consignatie, aanwezigheidsdiensten en de bereikbaarheidsdiensten afzonderlijk nader uitgewerkt in de submodules A t/m D. Dat is gedaan aan de hand van de artikelen uit de Arbeidstijdenwet en het Arbeidstijdenbesluit die op deze bijzondere normen van toepassing zijn.

De bijzondere normen zijn in de Arbeidstijdenwet en het Arbeidstijdenbesluit als volgt beschreven:

### Nachtdiensten (ND, submodule A) (art 1:7 onder d ATW):

*“Een dienst waarin meer dan een uur arbeid wordt verricht tussen 00.00 uur en 06.00 uur.”*

### Consignatie (C, submodule B) (art. 1:7 onder g ATW):

*“Een periode tussen twee opeenvolgende diensten of tijdens een pauze, waarin de werknemer uitsluitend verplicht is bereikbaar te zijn om in geval van onvoorziene omstandigheden op oproep zo spoedig mogelijk de bedongen arbeid te verrichten.”*

### Aanwezigheidsdiensten (AD, submodule C) (art. 1:1 ATB):

*“Een aaneengesloten periode van ten hoogste 24 uren waarin de werknemer, zo nodig naast het verrichten van de bedongen arbeid, verplicht is op de arbeidsplaats aanwezig te zijn om op oproep zo spoedig mogelijk de bedongen arbeid te verrichten.”*

### Bereikbaarheidsdiensten (BD, submodule D) (art. 1:1 ATB):

*“Een aaneengesloten periode van ten hoogste 24 uren waarin de werknemer, zo nodig naast het verrichten van de bedongen arbeid, verplicht is om bereikbaar te zijn om op oproep zo spoedig mogelijk de bedongen arbeid te verrichten.”*

### Doel van inspecties op bijzondere normen

- Het verhogen van de naleving van de Arbeidstijdenwet en het Arbeidstijdenbesluit.
- Beheersing van de risico's als gevolg van bijzondere normen.

### Te hanteren producten voor inspecties op bijzondere normen:

- BIM Arbeidstijdenwet;
- BIM Normhantering Arbeidstijdenwet (Standaardnormen);
- IKC BIM Bijzondere Normen.

### Aanleiding inspecties

Deze BIM wordt toegepast als er aanleiding is om een onderzoek te starten naar de naleving van de arbeids- en rusttijdenwet van Bijzondere Normen.

Dit kan bijvoorbeeld zijn naar aanleiding van klachten van werknemers en meldingen van derden. Of bij vermoedens van het niet naleven van de arbeids- en rusttijdenwet en/of in verband met een actieve inspectie.

## 2 Instructie en Handhaving

### Inspectiemethodiek

Allereerst moet er worden beoordeeld of er sprake is van één of meerdere bijzondere normen bij een onderneming of organisatie. Is er sprake van nachtdiensten, consignatie, aanwezigheidsdiensten of bereikbaarheidsdiensten? Dit kan blijken uit een aangeleverde registratie van de arbeidstijden.

Als dit onvoldoende uit de registratie blijkt, maar wel redelijkerwijs aan de orde kan zijn gezien de aard en activiteiten van de onderneming bijvoorbeeld, dan dient bij de werkgever nadere informatie te worden ingewonnen. Bijvoorbeeld via een gesprek met een roostermaker en inzage in contracten. Of via aard/werkzaamheden van het bedrijf waaruit geconcludeerd kan worden dat er bereikbaarheidsdiensten moeten zijn of nachtwerk verricht wordt, enzovoort.

Het kan voorkomen dat een werkgever andere termen gebruikt voor bijzondere normen dan die in de Arbeidstijdenwet of het Arbeidstijdenbesluit worden gehanteerd. Dit kan verwarrend zijn. Ook kan reistijd bijvoorbeeld als arbeidstijd worden aangemerkt, terwijl deze niet altijd geregistreerd is. Te denken valt aan een thuiszorgorganisatie, waarbij werknemers meerdere cliënten bezoeken. De bezoeken aan die cliënten zijn geregistreerd, de reistijden daartussen van cliënt naar cliënt echter niet. Terwijl deze reistijden zowel geregistreerd als meegerekend moeten worden als arbeidstijd.

Doorvragen naar wat volgens een werkgever onder de door hen gebruikte termen verstaan wordt en doorvragen naar feitelijke situaties kan hierover meer duidelijkheid geven. Daarbij kan aan de werkgever worden teruggekoppeld welke bijzondere norm(en) het volgens de Arbeidstijdenwet en het Arbeidstijdenbesluit betreft volgens de inspecteur (de inspecteur bepaalt) en geverifieerd worden of dit met elkaar overeenkomt. De inspecteur bepaalt uiteindelijk om welke bijzondere norm(en) het gaat en onderbouwt dit in zijn/haar rapportage.

Zodra duidelijk is geworden welke bijzondere normen het betreft, kan er gericht onderzoek plaatsvinden.

### Inspectievragen met toelichting

Per bijzondere norm wordt hierna uiteengezet wat deze inhoudt (definitie) en hoe de risico's zijn te herkennen. Ook worden inspectievragen geformuleerd en staat er welke artikelen uit de Arbeidstijdenwet en het Arbeidstijdenbesluit van toepassing zijn, aangevuld met stroomschema's en een overzicht van de wettelijke grondslag. In de wettelijke grondslag staat aangegeven wanneer er sprake is van een overige overtreding (OO) waarvoor een waarschuwing (WS) wordt opgelegd, of van een overtreding direct boete (ODB). Voor dat laatste wordt altijd direct een boeterapport opgemaakt.

## Submodule A: Nachtdiensten (ND)

### Definitie

Nachtdienst (art. 1:7 lid 1d ATW):

“Een dienst waarin meer dan één uur arbeid wordt verricht tussen 00.00 uur en 06.00 uur.”

### Toelichting op definitie:

Wanneer in een dienst één uur (60 minuten) of minder arbeid tussen 00.00 en 06.00 uur wordt verricht, zijn de extra beschermende normen voor nachtdiensten niet van toepassing.

Kinderen en jeugdigen, met uitzondering van jeugdigen in opleiding in brood- en banketbakkerijen, mogen niet in nachtdiensten werken (art. 5.4:3 ATB).

Nachtdiensten worden als een belastende arbeidsomstandigheid beschouwd waaraan risico's voor de veiligheid en gezondheid voor de werknemer zijn verbonden. Om die reden zijn er voorwaarden aan nachtdiensten gesteld, zoals voor rusttijden, aantal nachtdiensten, en dergelijke.

Bij ploegendiensten heeft een voorwaartse rotatierichting de voorkeur, omdat die het minst belastend is. Dat wil zeggen, met de klok mee draaiend. Dus eerst een ochtenddienst, dan een middagdienst en dan een nachtdienst.

### Kort samengevat nachtdiensten:

Wanneer er sprake is van meer dan één uur arbeid tussen 0.00 en 6.00 uur spreken we van een nachtdienst volgens de ATW. Voor het werken in nachtdiensten zijn voorwaarden gesteld die in de ATW en ATB zijn opgenomen.

### Herkennen en Inspectievragen

Regels voor nachtdiensten kunnen in een collectieve regeling (art. 1:3 ATW) zijn uitgewerkt. Deze regels kunnen afwijken van de ATW en ATB. Bij het beoordelen van de door een werkgever gehanteerde arbeidstijden wordt alleen gehandhaafd op het niet voldoen aan de wettelijke regels uit de Arbeidstijdenwet en het Arbeidstijdenbesluit en niet op het niet naleven van andere voorschriften uit een collectieve regeling.

## 1. Toegestane arbeidstijd in nachtdiensten (art. 5:8 lid 1 t/m 3 ATW, art. 4.7:1 en 2 ATB)

### 1.1 Toegestane arbeidstijd per nachtdienst

#### Herkennen

Er mag ten hoogste 10 uren arbeid in een nachtdienst worden verricht. Deze mag ten hoogste 5 keer in een periode van 14 keer 24 uren en ten hoogste 22 keer in een aaneengesloten periode van 52 weken worden verlengd tot 12 uren arbeid per nachtdienst, met aansluitend 12 uren onafgebroken rusttijd.

In de weekenden mag er ten hoogste 10 uren arbeid per nachtdienst worden verricht. Deze mag twee keer tot 11 uren worden verlengd, mits er een onafgebroken nachtrust van 12 uren op volgt en er sprake is van een collectieve regeling.

Op feestdagen mag er ten hoogste 2 keer in elke aaneengesloten periode van 14 keer 24 uren en ten hoogste 8 keer in elke aaneengesloten periode van 52 weken 12 uren arbeid in een nachtdienst worden verricht. Mits er ten minste 12 uren onafgebroken rusttijd op volgt en er sprake is van een collectieve regeling.

#### Inspectievragen

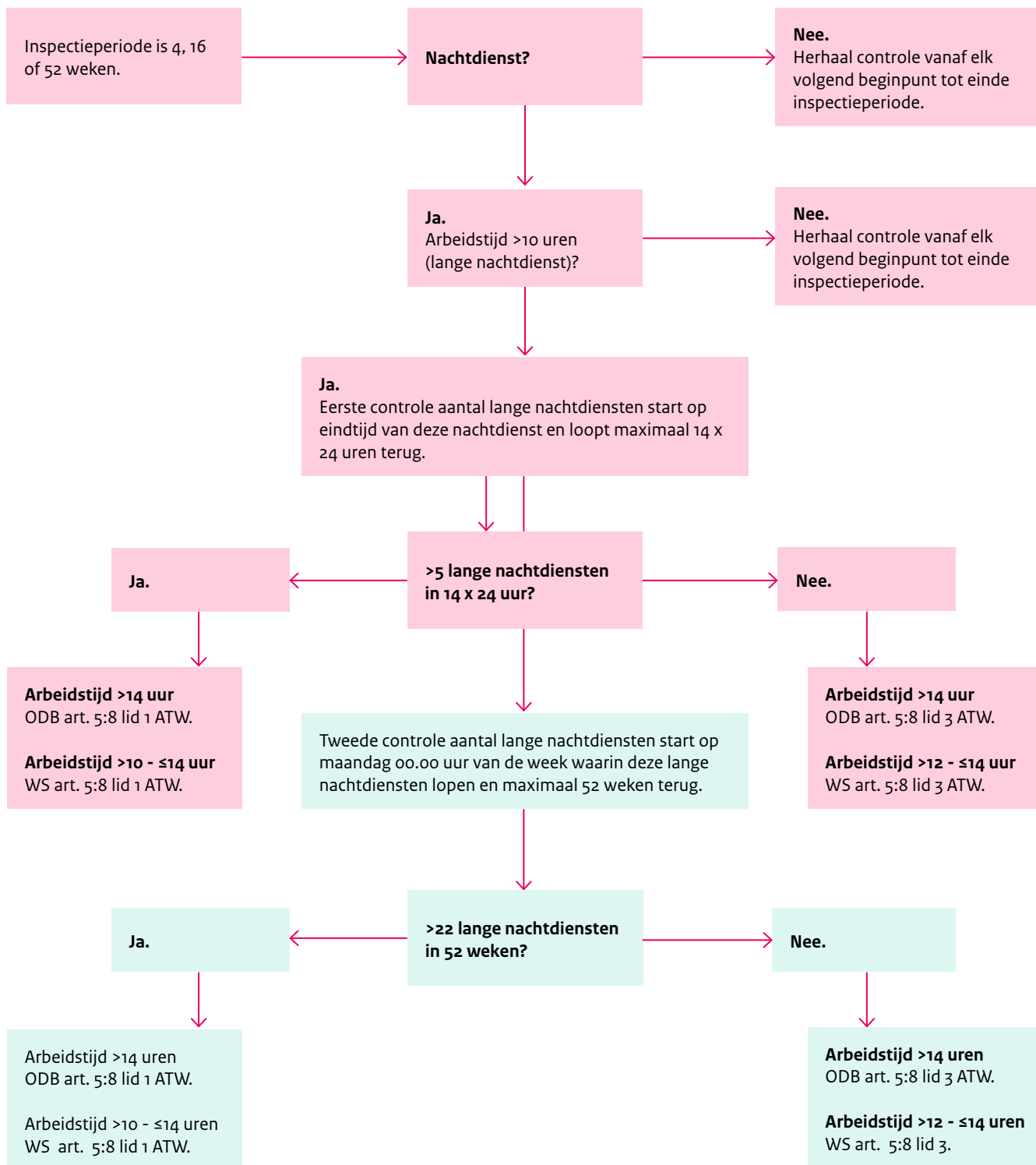
- (art. 5:8 lid 1 ATW):  
Werd er door de werknemer ten hoogste 10 uren arbeid verricht per nachtdienst?  
*Nee meer, overtreding.*
- (art. 5:8 lid 3a en b ATW):  
Werd er door de werknemer ten hoogste 12 uren arbeid verricht per nachtdienst gedurende ten hoogste 5 keer in een periode van 14 keer 24 uren of ten hoogste 22 keer in een periode van 52 weken?  
En volgde er op die 12 uren een rusttijd van 12 uren?  
*Nee, overtreding.*

Uitzonderingen (als de collectieve regeling gehanteerd wordt):  
Zie ook onder 3, rusttijden bij nachtdiensten.

- -(art. 4.7:1 lid 2a ATB) Weekend:  
Verrichtte een werknemer ten hoogste 10 uren in een nachtdienst arbeid als deze werkte tussen vrijdag 18.00 en maandag 8.00 uur?  
Was deze periode verlengd, zo ja, was dat dan ten hoogste 2 keer tot 11 uren nachtdienst?  
En volgde aansluitend op een nachtdienst een rusttijd van ten minste 12 uren?  
*Nee, de werknemer verrichtte meer dan 11 uren arbeid in een nachtdienst of vaker dan 2 keer, overtreding.*
- (art. 4.7:2 lid 3a ATB) Officiële feestdagen en incidentele onvoorziene dagen:  
Werd er door een werknemer ten hoogste 12 uren arbeid verricht in een nachtdienst bij incidentele onvoorziene omstandigheden gedurende ten hoogste 2 keer in een periode van 14 keer 24 uren of 8 keer per 52 weken?  
En volgde daarop een rusttijd van ten minste 12 uren?  
*Nee, overtreding.*

**Stroomschema A.** nachtdiensten, toegestane arbeidstijd per (lange) nachtdienst (art. 5:8 lid 1 en 3 ATW)

Let op: voor het berekenen van de arbeidstijd worden pauzes korter dan 15 minuten meegerekend als arbeidstijd! Stel vast of hiervan sprake is geweest. Onder lange nachtdienst verstaan we een dienst die tussen de 10 en 12 uren duurt.



## 1.2 Toegestane arbeidstijd per week en gemiddelde arbeidstijd per week bij 16 weken met nachtdiensten (art. 5:7 lid 2 art. 5:8 lid 2 ATW, art. 4.9:2 ATB)

### **Herkennen**

Per week mag er ten hoogste 60 uur arbeid worden verricht. In een periode van 16 aaneengesloten weken waarin werknemers 16 of meer malen nachtarbeid verrichten, mag de werknemer ten hoogste 40 uren gemiddeld per week arbeid verrichten. Onder bepaalde onvoorziene omstandigheden of wanneer een werknemer namens de werkgever als leidinggevende optreedt en dit collectief geregeld is, kan deze regeling worden uitgebreid naar een aaneengesloten periode van 52 weken met een gemiddelde arbeidstijd van ten hoogste 40 uren per week. De aparte positie van de leidinggevende is gebaseerd op het verantwoordelijke karakter en meer beïnvloedingsmogelijkheden binnen het werk.

### **Inspectievragen**

- (art. 5:7 lid 2 ATW):  
Werd er door een werknemer per week niet meer dan 60 uren arbeid verricht?  
*Nee, meer uren, overtreding.*
- (art. 5:8 lid 2 ATW):  
Werden door een werknemer in een periode van 16 aaneengesloten weken 16 of meer keer nachtdienst verricht? En verrichtte de werknemer in deze periode gemiddeld ten hoogste 40 uren arbeid per week?  
*Nee, meer uren, overtreding.*

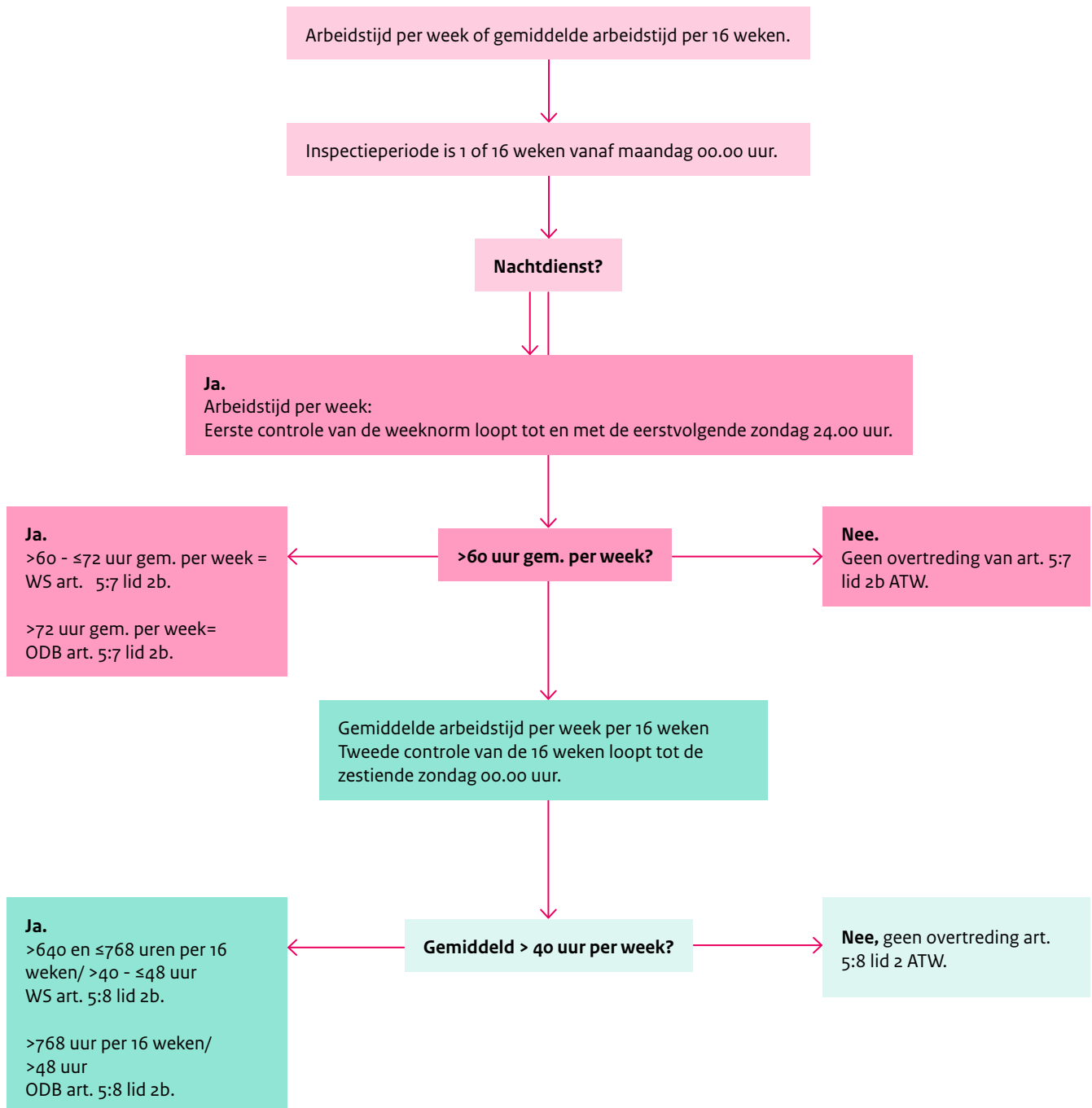
Uitzondering (als de collectieve regeling wordt gehanteerd):

- (art. 4.9:2 ATB)  
Waren er onvoorziene wijzigingen van omstandigheden of gaf de werknemer namens de werkgever leiding?  
Werd door de werknemer in dat geval gedurende een periode van 52 weken waarin nachtdiensten werden gedraaid, gemiddeld ten hoogste 40 uur arbeid per week verricht?  
*Nee, meer uren, overtreding.*



**Stroomschema B.** nachtdiensten, arbeidstijd per week en gemiddelde arbeidstijd per 16 weken (art. 5:7 lid 2 ATW en 5:8 lid 2 ATW)

Let op: De arbeidstijd per week is algemeen geldend ongeacht nachtarbeid of gewone arbeid.



## 2. Toegestane aantal nachtdiensten (art. 5:8 lid 6 t/m 9 ATW, art. 4.7:1 lid 3 en 4.7:2 lid 3 ATB)

### 2.1 Toegestane aantal achtereenvolgende nachtdiensten over een reeks van aaneengesloten diensten, waarvan een of meer diensten een nachtdienst betreft

#### **Herkennen**

In een aaneengesloten reeks diensten waarvan een of meer diensten een nachtdienst betreft, zijn ten hoogste 7 achtereenvolgende diensten toegestaan.

Afwijkend zijn 8 achtereenvolgende diensten toegestaan indien dit collectief is geregeld en de aard van de arbeid en de bedrijfsomstandigheden dit met zich meebrengen.

Er is sprake van achtereenvolgende (nacht)diensten als er tussen twee (nacht)diensten sprake is van minder dan 32 uur rust.

#### **Inspectievragen**

- (art. 5:8 lid 7 ATW):  
Werd er door een werknemer wegens de aard van de arbeid of de arbeidsomstandigheden in een reeks achtereenvolgende diensten waarvan een of meer van deze diensten een nachtdienst betrof, niet meer dan 8 achtereenvolgende diensten arbeid verricht?  
Dus in plaats van de 7 achtereenvolgende diensten 8 diensten vanwege de aard van de arbeid (somstandigheden)?  
*Nee, meer diensten dan toegestaan ondanks aard van de arbeid en/of omstandigheden, overtreding.*

### 2.2 Toegestane aantal nachtdiensten over een bepaalde periode

#### **Herkennen**

In elke periode van 16 weken is ten hoogste 36 keer arbeid in nachtdienst na 2.00 uur toegestaan. Bij collectieve regeling en als

de aard van de arbeid en bedrijfsomstandigheden dit met zich meebrengen, kunnen in een periode van 52 weken ten hoogste 140 keer arbeid in nachtdienst die eindigt na 2.00 uur worden verricht. Dit kan het geval zijn in bijvoorbeeld sectoren met seizoensarbeid of bij een – tijdelijke – toename van werkaanbod. Of er kan in 2 aaneengesloten weken ten hoogste 38 uren arbeid worden verricht tussen 0.00-6.00 uur.

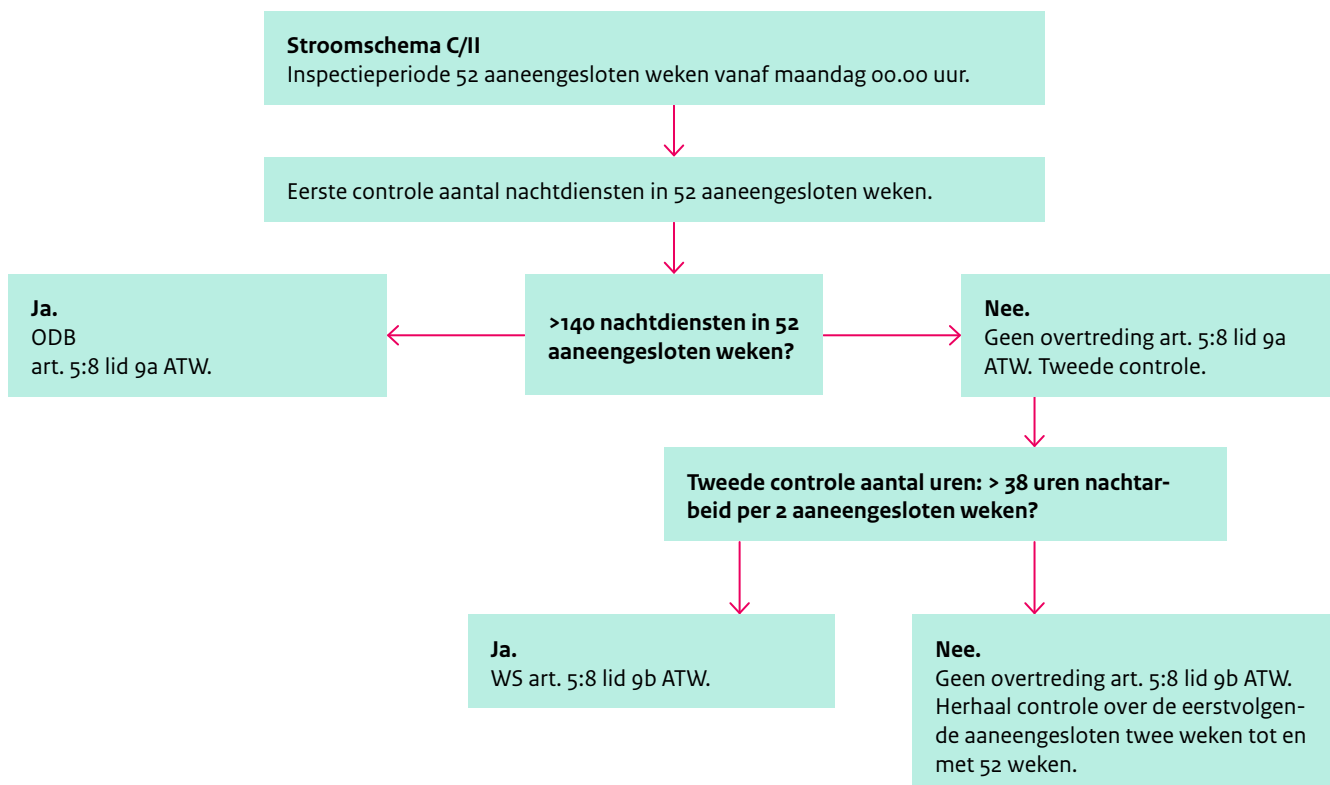
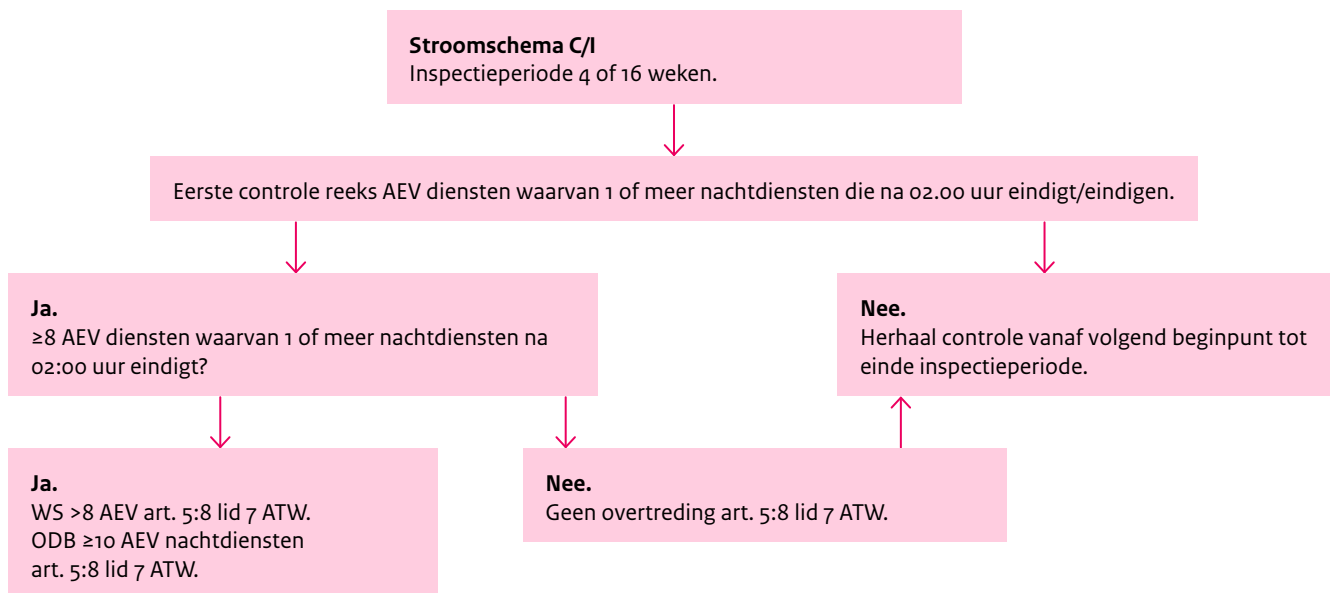
#### **Inspectievragen**

- (art. 5:8 lid 9a ATW):  
Werd er door een werknemer in elke periode van 52 weken ten hoogste 140 keer nachtarbeid verricht die eindigde na 2.00 uur, omdat de aard van de arbeid of de bedrijfsomstandigheden dit met zich meebracht?  
*Nee, vaker, overtreding.*
- (art. 5:8 lid 9b ATW):  
Werd er door een werknemer bij collectieve regeling en als de aard van de arbeid of de bedrijfsomstandigheden dit met zich meebracht in een periode van 2 weken ten hoogste 38 uren nachtarbeid verricht tussen 0.00 en 6.00 uur?  
*Nee, meer uren, overtreding.*

Uitzondering (indien collectieve regeling gehanteerd wordt):

- (art. 4.7:1 lid 3 ATB) (Weekend):  
Werd er door de werknemer in elke periode van 52 aaneengesloten weken ten minste 26 perioden van zaterdag 00.00 uur tot de daaropvolgende zondag 24.00 uur geen arbeid verricht?  
*Nee, minder dan 26 perioden, overtreding.*
- (art. 4.7:2 lid 3a en b ATB) (Officiële feestdagen of andere incidentele onvoorziene dagen):  
Werd er door een werknemer op feestdagen en/of andere dagen door onvoorziene omstandigheden ten hoogste 2 keer in elke aaneengesloten periode van 14 keer 24 uren, en ten hoogste 8 keer elke aaneengesloten periode van 52 weken, ten hoogste arbeid verricht gedurende 12 uren in de nachtdienst en werd er aansluitend op die nachtdienst een rusttijd van ten minste 12 uren genoten?  
*Nee, overtreding.*

**Stroomschema C. nachtdiensten.** Stroomschema C/I, aantal achtereenvolgende (AEV) nachtdiensten in een aaneengesloten periode (art. 5:8 lid 7 ATW) en stroomschema C/II, aantal toegestane nachtdiensten over een periode van 52 aaneengesloten weken (art. 5:8 lid 9 ATW).



### 3. Rusttijden bij nachtdiensten (art. 5:8 lid 3 t/m 5 ATW en art. 4.7:1 lid 2 en 3 en 4.7:2 lid 3 ATB)

#### 3.1 Rusttijden voor en na nachtdiensten

##### **Herkennen**

Na een nachtdienst die eindigt na 2.00 uur moet er een rusttijd van 14 uren te volgen.

Deze 14 uren rusttijd mag in elke periode van 7 keer 24 uren worden ingekort tot ten minste 8 uren indien de aard van de arbeid en de bedrijfsomstandigheden dit met zich meebrengt. Nachtdiensten die eindigen vóór of op 02.00 uur worden qua belasting minder zwaar geacht dan nachtdiensten die het tijdvak tussen 02.00 en 05.00 uur van de nacht omvatten. Daarom dat voor nachtdiensten die voor of op 2.00 uur eindigen een rusttijd van 12 uren toegestaan.

Na een reeks van drie of meer achtereenvolgende nachtdiensten moet er een onafgebroken rusttijd van ten minste 46 uren te zijn. Indien een werknemer 12 uren nachtarbeid verricht vanwege de aard van de arbeid of de bedrijfsomstandigheden is een rusttijd van ten minste 12 uren na die dienst vereist. Het werken in opeenvolgende diensten van 12 uren betekent dat er maximaal 12 uren tussen die diensten kunnen zijn. Hierdoor is in dit geval de gebruikelijk voorgeschreven 14 uren rust uit artikel 5:8 lid 4 na een nachtdienst niet haalbaar.

##### **Inspectievragen**

- (art. 5:8 lid 3 a en b ATW):  
Had een werknemer ten hoogste 5 keer in een periode van 14 keer 24 uren en ten hoogste 22 keer in een periode van 52 weken 12 uren arbeid in een nachtdienst verricht met daaropvolgend een rusttijd van 12 uren?  
*Het gaat er hier om of de werknemer meer dan 12 uren arbeid heeft verricht of minder dan 12 uren rusttijd heeft gehad. Deze artikelen kunnen alleen overtreden worden als dit door de werknemer ten hoogste 5, respectievelijk 22 keer, in genoemde perioden heeft plaatsgevonden. Als het meer dan 5 keer, respectievelijk 22 keer betreft, is artikel 5:8 lid 1 ATW van toepassing, omdat de werknemer dan niet meer aan de criteria voor lange nachtdiensten voldoet.*  
*Nee, werknemer heeft bij ten hoogste 5, respectievelijk 22 keer in*

*genoemde perioden minder dan 12 uren rusttijd gehad, overtreding art. 5:8 lid 3b ATW.*

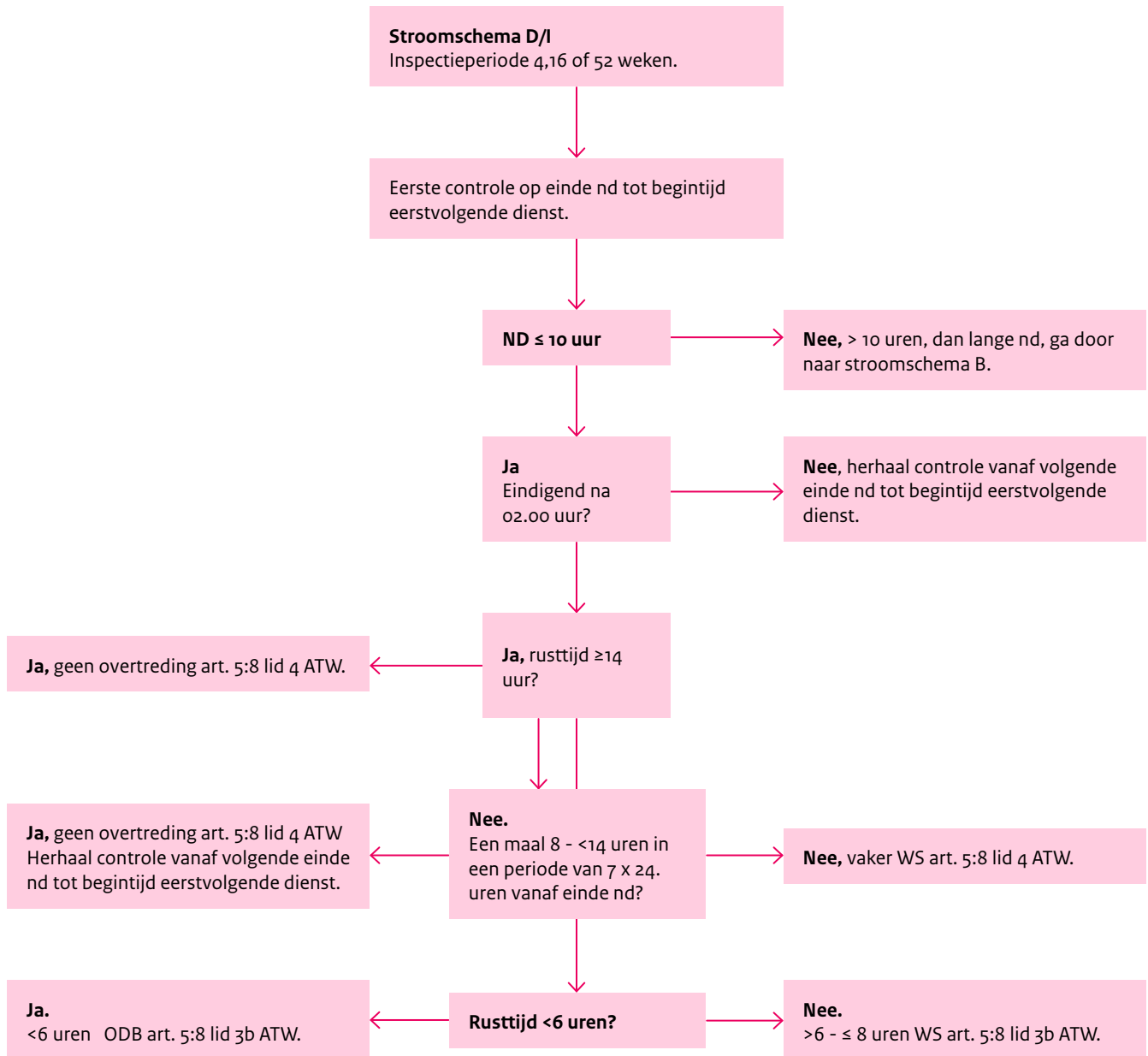
- (art. 5:8 lid 4 ATW):  
Had een werknemer na een nachtdienst die eindigde na 2.00 uur een rusttijd van ten minste 14 uren?  
Was deze rusttijd niet meer dan 1 keer in een periode van 7 maal 24 uren ingekort tot 8 uren indien de aard van de arbeid of de bedrijfsomstandigheden dit met zich meebracht?  
*Nee, minder dan 14 uren en/of vaker of met meer uren ingekort dan toegestaan, overtreding.*
- (art. 5:8 lid 5 ATW):  
Had een werknemer na een reeks van 3 of meer achtereenvolgende nachtdiensten een onafgebroken rusttijd van ten minste 46 uren?  
*Nee, minder onafgebroken uren rusttijd, overtreding.*

Uitzonderingen (indienals de collectieve regeling gehanteerd wordt):

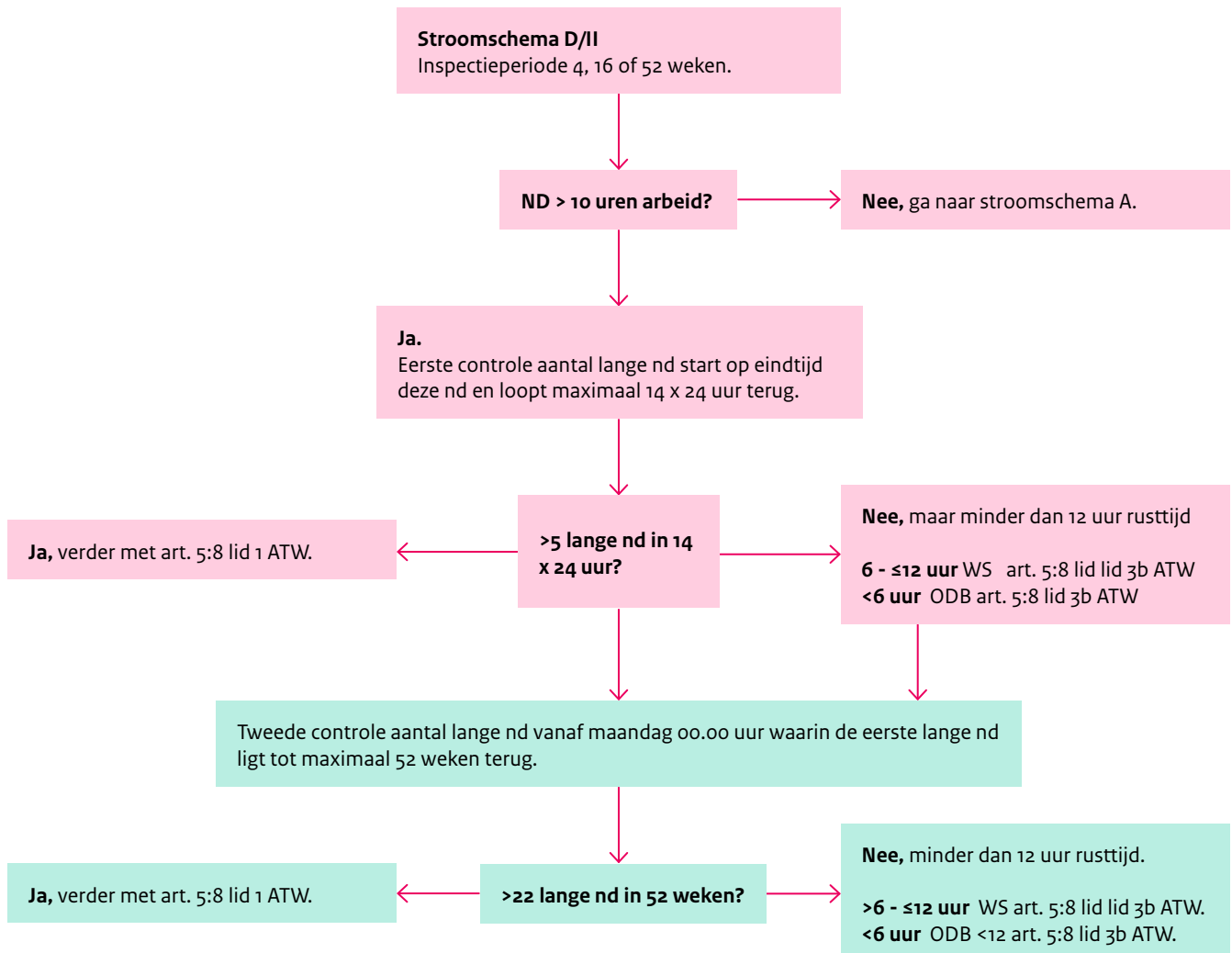
Zie ook onder 1a, toegestane arbeidstijd in nachtdienst.

- (art. 4.7:1 lid 2a en b ATB) Weekend:  
Verrichtte een werknemer ten hoogste 10 uren in een nachtdienst arbeid als deze werkte tussen vrijdag 18.00 en maandag 8.00 uur? Was deze periode verlengd, zo ja, was dat dan ten hoogste 2 keer tot 11 uren nachtdienst? Volgde aansluitend op een nachtdienst een rusttijd van ten minste 12 uren?  
*Nee, overtreding van artikel 4.7:1 lid 2b ATB.*
- (art. 4.7:1 lid 3 ATB) Weekend: (van toepassing indien artikel 4.7:1 lid 2 ATB is toegepast)  
Had de werknemer in een periode van 52 aaneengesloten weken ten minste 26 perioden van zaterdag 0.00 uur tot de daarna volgende zondag 24.00 uur geen arbeid verricht?  
*Nee, overtreding.*
- (art. 4.7:2 lid 3a en b ATB) Officiële feestdagen of ander incidentele onvoorziene dagen.  
Werd er door een werknemer ten hoogste 12 uren arbeid verricht in een nachtdienst bij incidentele onvoorziene omstandigheden gedurende ten hoogste 2 keer in een periode van 14 keer 24 uren of 8 maal per 52 weken. Volgde daarop een rusttijd van ten minste 12 uren?  
*Nee, minder rusttijd dan 12 uren, art. 4.7:2 lid 3b ATB. Heeft de werknemer vaker dan 2 keer per 14 keer 24 uren of 8 keer per 52 weken arbeid verricht, dan art. 5:8, lid 1, 3 of 4 ATW van toepassing.*

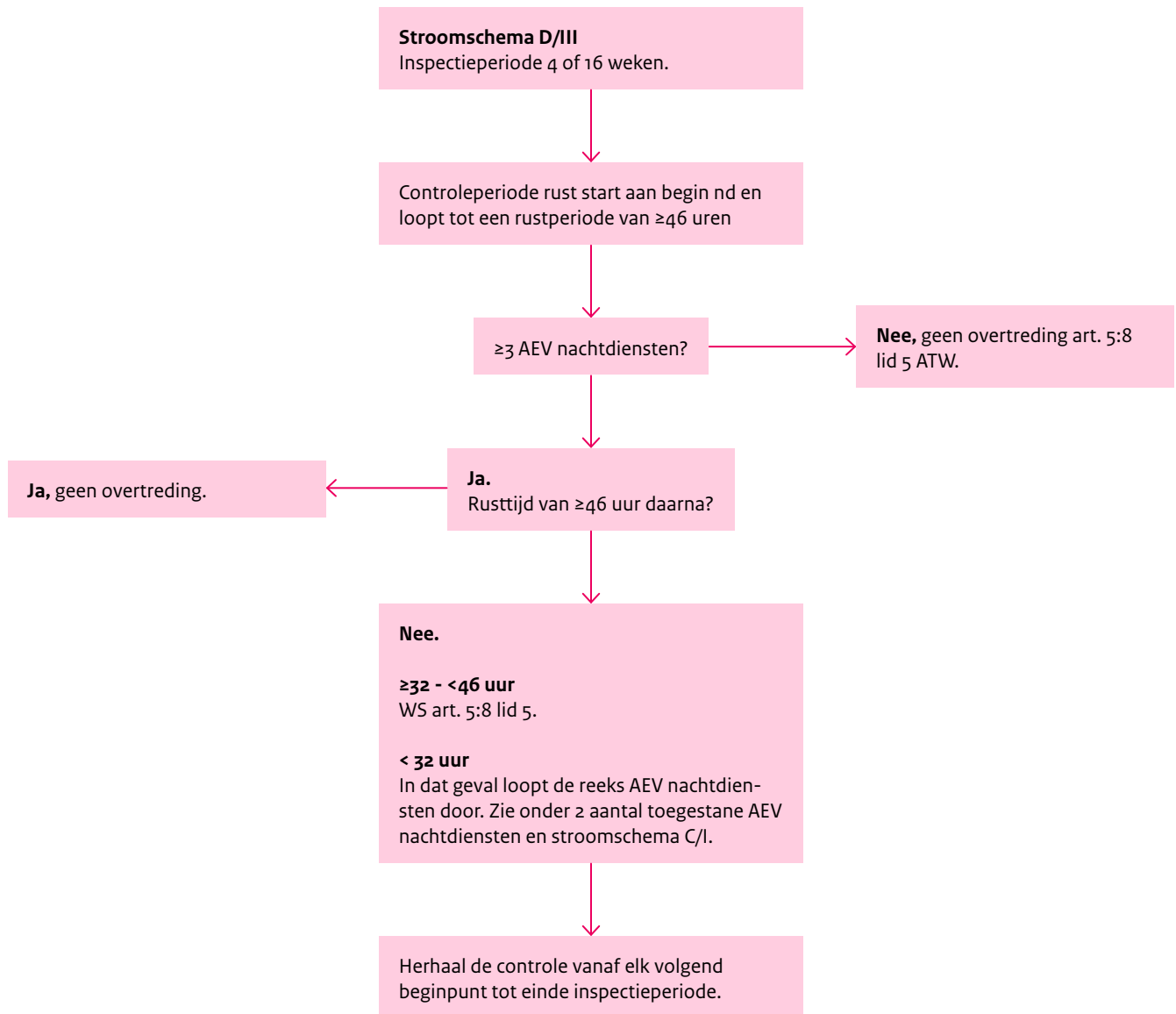
**Stroomschema D.** nachtdiensten, rusttijden (art. 5:8 lid 3 en 4 ATW) Stroomschema I, rusttijden bij nachtdiensten ( $\leq 10$  uren)



**Stroomschema D** nachtdiensten, rusttijden (art. 5:8 lid 3 ATW) Stroomschema II, rusttijden bij lange nachtdiensten (10-12 uren)



**Stroomschema D.** Nachtdiensten, rusttijden (art. 5:8 lid 5 ATW) Stroomschema III, rusttijden na een reeks aaneenvolgende (AEV) nachtdiensten



## 4. Verlenging arbeidstijd en nachtdiensten (art. 4.4:1 lid 2 ATB)

### Herkennen

Nachtdiensten kunnen in verband met het kunnen voortzetten van de werkzaamheden door een andere werknemer met ten hoogste 15 aaneengesloten minuten worden verlengd. Of de rusttijd kan met ten hoogste 15 minuten worden ingekort. Verlengingen worden niet meegerekend bij het bepalen van het ten hoogste aantal toegestane nachtdiensten in een bepaalde periode of een dienst die eindigt na 2.00 uur.

### Inspectievragen

- (art. 4.4:1 lid 2 ATB):  
Was de nachtdienst die moest worden overgenomen en direct daaropvolgend door een andere werknemer moest worden voortgezet met ten hoogste 15 minuten verlengd of ingekort?  
*Nee, langer verlengd of ingekort dan 15 minuten, overtreding.*

Let op:

*Uit de tijdsregistratie blijkt niet altijd of verlengingen en verkortingen daarin werden meegenomen. Het is daarom van belang om bij de werkgever hierop door te vragen. Want, verlengingen en verkortingen van ≤ 15 minuten bij overdracht zijn toegestaan. Als volgens de registratie blijkt dat een norm overtreden is, moet worden nagegaan of hierbij sprake was van toegestane verlengingen of verkortingen. Het kan namelijk zijn dat hierdoor de overschrijding niet leidt tot handhaving. Bijvoorbeeld:*

*Een werknemer heeft 10 uren en 30 minuten gewerkt, hierop volgt een waarschuwing.*

*Bij een herinspectie staat geregistreerd dat deze werknemer regelmatig 10 uren en 15 minuten heeft gewerkt. Dit zou normaal gesproken leiden tot een boeterapport. Uit navraag blijkt echter dat die 15 minuten met overdracht had te maken. Omdat 15 minuten overdracht is toegestaan, is er geen sprake van een overtreding.*

## 5. Uitzonderingen per beroepsgroep

Een aantal sectoren kent aanvullende voorwaarden in het ATB. Deze zijn van toepassing als zij zijn vastgesteld bij collectieve regeling. Inspecties op deze beroepsgroepen zullen voornamelijk incidenteel of projectgewijs plaatsvinden. Daarom zijn zij niet verder in de overzichten 'Wettelijke grondslagen' uitgewerkt en zijn geen inspectievragen erover opgesteld.

### a. Baggerwerkzaamheden (art. 5.1:3 lid 3 ATB)

#### Herkennen

Een werknemer verricht maximaal 11 uren nachtarbeid. Aansluitend volgt minimaal 12 uren rusttijd. Na 3-7 nachtdiensten volgt een rusttijd van minimaal 60 uren. Per 16 weken met 16 of meer keren nachtarbeid is de gemiddelde arbeid per week niet meer dan 40 uren

(NB: houd bij dit artikel ook rekening met art. 4.4:1, lid 2 ATB, zie onder 4, verlenging arbeidstijden nachtdiensten.)

### b. Brood & Banketbakkerij (art. 5.4:2 lid 2 ATB, art. 5.4:4 lid 3 ATB)

#### Herkennen

Na 3-6 nachtdiensten volgt een rusttijd van minimaal 36 uren. Per 4 weken wordt maximaal 20 uur nachtdienst gedraaid die eindigt na 2.00 uur.

### c. Horeca (art. 5.8:1 lid 3 ATB)

#### Herkennen

Er wordt maximaal 20 maal nachtarbeid die eindigt na 2.00 uur verricht per 4 weken. Let op, dit artikel is niet van toepassing als artikel 5.16:3 wordt toegepast, zie onder Podiumkunsten.  
(NB: houd bij dit artikel ook rekening met art. 4.4:1, lid 2 ATB, zie onder 4, verlenging arbeidstijden nachtdiensten.)

### d. Lokale Spoorwegen (art. 5.13:2 lid 2 ATB)

#### Herkennen

Er mag maximaal 4 keer per 7 weken een nachtdienst gedraaid worden, die eindigt na 2.00 uur. Als er na zo'n nachtdienst een dagdienst volgt, dan moet er 11 uren rusttijd volgen tussen de nachtdienst en de dagdienst. Na de dagdienst moet een rusttijd van minimaal 46 uren volgen.

### e. Mijnbouw (art. 5.14:2 lid 3 t/m 5 ATB)

#### e1. Arbeids- en rusttijden in een bestendig en -regelmatig arbeidspatroon

#### Herkennen

Per 28 dagen wordt er maximaal 14 keer gedurende 11 uren nachtarbeid verricht. Per 16 weken wordt er gemiddeld niet meer dan 40 uren arbeid per week verricht. Na een nachtdienst volgt een rusttijd van minimaal 12 uren die maximaal 4 keer per 28 dagen 8 uren mag bedragen. De arbeidstijd kan 2 keer per 28 dagen met een uur verlengd worden mits deze tijd aan trainingen en oefeningen wordt besteed ten behoeve van calamiteiten, en dergelijke. In dat geval mag op die dagen de rusttijd met een uur worden ingekort.

#### e2. Arbeids- en rusttijden in een niet bestendig en -regelmatig arbeidspatroon

#### Herkennen

Per 21 dagen wordt er maximaal 15 keer ten hoogste 11 uren nachtarbeid verricht. Per 26 weken wordt er gemiddeld niet meer dan 40 uren arbeid verricht. De arbeidstijd kan 2 keer per 28 dagen met een uur worden verlengd. Mits deze tijd aan trainingen en oefeningen wordt



besteed voor calamiteiten en dergelijke. In dat geval mag op die dagen de rusttijd met een uur worden ingekort.

#### **f. Duikarbeid (art. 5.14:7 lid 3 ATB)**

##### **Herkennen**

Na een (nacht)dienst volgt een onafgebroken rusttijd van ten minste 8 uren.

#### **g. Saturatieduiken (art. 5.14:8 lid 3 ATB)**

##### **Herkennen**

Er wordt maximaal 11 uur nachtarbeid verricht in een periode van 28 maal achtereenvolgend.

Per 16 weken wordt er niet meer dan 40 uren gemiddeld per week arbeid verricht.

Na een nachtdienst volgt minimaal 12 uren rusttijd.

#### **h. Bioscopen (art. 5.15:2 lid 2 en 3 ATB)**

##### **Herkennen**

Per nachtdienst wordt er maximaal 12 uren arbeid verricht. Deze nachtdienst mag maximaal 26 keer per 52 weken 14 uur bedragen, mits er een rusttijd van 24 uur op volgt.

#### **i. Podiumkunsten (art. 5.16:2 lid 2 ATB en 3 ATB, art. 5:16:3 lid 3 ATB)**

##### *i1 Algemeen*

##### **Herkennen**

Per nachtdienst wordt er maximaal 12 uur arbeid verricht. Deze nachtdienst mag maximaal 26 keer per 52 weken 14 uur bedragen, mits er een rusttijd van 24 uur op volgt.

##### *i2 Dag op dag af*

##### **Herkennen**

Per nachtdienst mag maximaal 12 uren arbeid verricht worden. De rusttijd van 11 uren mag 117 keer per 52 weken worden ingekort tot 8 uur. Na de toegestane nachtdiensten van 12 respectievelijk 8 uren volgt een rustperiode van minimaal 24 uren.

Let op: dit artikel is niet van toepassing als artikel 5:8 lid 3 ATW of artikel 5.16:2 ATB wordt toegepast.

## Wettelijke grondslag

Submodule A: Nachtdiensten				
Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument	
<b>1. Toegestane arbeidstijd in nachtdiensten</b>				
<b>a. Toegestane arbeidstijd per dienst</b>				
5:8 lid 1 ATW Algemeen	ARTW508010	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat een werknemer van 18 jaar of ouder, behoudens de toegestane 12 uren nachtdiensten, ten hoogste 10 uren per nachtdienst arbeid heeft verricht.	OO >10 uur ≤14 uur	ODB >14 uur
5:8 lid 3 ATW (zie ook onder rusttijd)	ARTW508030	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat een werknemer van 18 jaar of ouder ten hoogste 12 uren arbeid verricht in een nachtdienst, bij een regeling waarbij hij ten hoogste 5 keer nachtdienst laat verrichten in een periode van aaneengesloten 14 keer 24 uren en aaneengesloten 22 keer in 52 weken.	OO >10 uur ≤14 uur	ODB >14 uur
4.7:1 lid 2 ATB Weekend (zie ook onder rusttijd)	ARTB407012a	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer in de periode tussen vrijdag 18.00 uur en maandag 8.00 uur ten hoogste 10 uren arbeid in een nachtdienst verricht die 2 keer kan worden verlengd tot ten hoogste 11 uren.	OO >11 uur ≤14 uur	ODB >14 uur
4.7:2 lid 3 ATB Officiële feestdagen (zie ook onder rusttijd)	ARTB407023a	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat bij nachtarbeid buiten het weekend bij incidentele en onvoorziene omstandigheden of op feestdagen door de werknemer maximaal 2 x in 14 etmalen en 8 x in 52 weken maximaal 12 uren arbeid is verricht in een nachtdienst.	OO >12 uur ≤14 uur	ODB >14 uur
<b>b. Toegestane gemiddelde arbeidstijd per week</b>				
5:8 lid 2 ATW	ARTW508020	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat een werknemer in elke periode van 16 aaneengesloten weken waarin deze 16 of meer maal arbeid in een nachtdienst verricht ten hoogste gemiddeld 40 uren per week arbeid verricht in die periode van 16 aaneengesloten weken.	OO >40 uur ≤48 uur	ODB >48 uur
4.9:2 lid 2 ATB	ARTB409022	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer de gemiddelde arbeidstijd van ten hoogste 40 uren per week in elke periode van 52 weken verricht.	OO >40 uur ≤48 uur	ODB >48 uur

Submodule A: Nachtdiensten				
Artikel	Feitnummer	Omschrijving	Instrument	
<b>2. Toegestane aantal nachtdiensten</b>				
<b>a. Toegestane aantal achtereenvolgende nachtdiensten over reeks van aaneengesloten diensten waarvan een of meer een nachtdienst betreft</b>				
5:8 lid 7 ATW	ARTW508070	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer ten hoogste 8 achtereenvolgende diensten arbeid verricht, als een of meer van deze diensten een nachtdienst betreft.		ODB ≥10 AEV nachtdiensten
<b>Toegestane aantal nachtdiensten over een bepaalde periode</b>				
5:8 lid 9a ATW	ARTW508090	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer in elke periode van 52 aaneengesloten weken ten hoogste 140 malen arbeid verricht in een nachtdienst die eindigt na 2.00 uur.		ODB >140
5:8 lid 9b ATW	ARTW508090	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer in elke periode van 2 aaneengesloten weken ten hoogste 38 uren arbeid verricht tussen 0.00 uur en 06.00 uur.	OO >38 uur	

Submodule A: Nachtdiensten				
Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument	
<b>3. Rusttijden</b>				
<b>Rusttijden voor en na nachtdiensten</b>				
5:8 lid 3 ATW (zie ook onder arbeidstijd)	ARTW508031	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer ten hoogste 22 keer in elke aaneengesloten periode van 52 weken ten hoogste 12 uren in een nachtdienst verricht en/of aansluitend op die nachtdienst een onafgebroken rusttijd heeft van ten minste 12 uren.	OO ≥6 -<12 uur	ODB <6 uur
5:8 lid 4 ATW	ARTW508040	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer na een nachtdienst, die na 02.00 uur is geëindigd en een onafgebroken rusttijd heeft van ten minste 14 uur, welke rusttijd één keer in elke aaneengesloten periode van 7 keer 24 uren mag worden ingekort tot ten minste 8 uren.	OO ≥6 -<14 uur	ODB <6 uur
5:8 lid 5 ATW	ARTW508050	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer na het verrichten van een reeks van 3 of meer achtereenvolgende nachtdiensten een onafgebroken rusttijd heeft van ten minste 46 uren.	OO <46 uur	
4.7:1 lid 2b ATB Weekend (zie ook onder arbeidstijd)	ARTB407012b	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer in de periode tussen vrijdag 18.00 uur en de daaropvolgende maandag 08.00 uur aansluitend op een nachtdienst in het weekend een onafgebroken rusttijd heeft van ten minste 12 uren.	OO ≥6 -<12 uur	ODB <6 uur
4.7:2 lid 3 ATB (zie ook onder arbeidstijd)	ARTB407023b	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer bij nachtarbeid buiten het weekend bij incidentele en onvoorziene omstandigheden of op feestdagen na een 12 uren nachtdienst een onafgebroken rusttijd heeft van ten minste 12 uren.	OO ≥6 -<12 uur	ODB <6 uur

Submodule A: Nachtdiensten				
Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument	
<b>4. Verlenging arbeidstijd en nachtdiensten</b>				
<b>a. Algemeen</b>				
4.4:1 lid 2 ATB	ARTB404012	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat voor de volwassenen de arbeidstijd per nachtdienst en onafgebroken rusttijd met maximaal 15 aaneengesloten minuten wordt verlengd/ingekort bij overdracht werkzaamheden.	OO	

Submodule A: Nachtdiensten				
Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument	
<b>5. Uitzonderingen per beroepsgroep</b>				
De beroepsgroepen zijn niet nader uitgewerkt in dit overzicht omdat inspecties in deze beroepsgroepen op ATW nihil zijn. Indien van toepassing kunnen de inspectievragen, de volledige teksten uit de ATB, de beleidsregel boeteoplegging en de Feitnummerlijst ARTB als handleidingen erbij worden gebruikt.				

## Submodule B: Consignatie (C)

### Definitie

Consignatie (art. 1:7 lid 1g ATW):

*“Een periode tussen twee opeenvolgende diensten of tijdens een pauze, waarin de werknemer uitsluitend verplicht is bereikbaar te zijn om in geval van onvoorziene omstandigheden op oproep zo spoedig mogelijk de bedongen arbeid te verrichten.”*

### Toelichting op definitie:

*“Consignatie”*

Met consignatie wordt een oproepdienst bedoeld. Dit kan een oproep van de werkgever zijn, maar ook van een derde, bijvoorbeeld een klant. In de praktijk wordt deze oproepdienst ook wel aangeduid met termen als pieperdienst, wachtdienst, piket, reservedienst, stand-by of bereikbaarheidsdienst.

*“Een periode tussen twee opeenvolgende diensten of tijdens een pauze.”*

Het betreft een periode waarin geen sprake is van het verrichten van arbeid.

*“Waarin de werknemer uitsluitend verplicht is bereikbaar te zijn in geval van onvoorziene omstandigheden.”*

De werknemer hoeft niet op de arbeidsplaats aanwezig te zijn (in tegenstelling tot iemand in een aanwezigheidsdienst). Wel moet de werknemer bereikbaar zijn in geval van onvoorziene omstandigheden. Het is daarbij niet op voorhand duidelijk of de werknemer ook daadwerkelijk een oproep zal ontvangen (in tegenstelling tot een werknemer in een aanwezigheidsdienst of bereikbaarheidsdienst).

De werknemer is dus in principe vrij om over zijn eigen tijd en plaats te beschikken, voor zover hij wel bereikbaar is en binnen een afgesproken tijd op locatie kan zijn.

*“Op oproep zo spoedig mogelijk de bedongen arbeid te verrichten.”*

De werknemer moet zo spoedig mogelijk met de arbeid kunnen beginnen. Deze tijd wordt vanaf het moment van de oproep om zo spoedig mogelijk arbeid te verrichten tot arbeidstijd gerekend. De arbeidstijd eindigt zodra de arbeid eindigt. Reistijd wordt daarbij meegerekend.

### Kort samengevat consignatie:

Consignatie is een periode tussen twee diensten of tijdens pauzes waarop een werknemer kan worden opgeroepen. De werknemer kan zowel door de werkgever als door derden worden opgeroepen. Het is vooraf niet duidelijk of er één of meer oproepen zullen volgen. De werknemer hoeft tijdens de consignatie niet op de arbeidsplaats aanwezig te zijn, maar moet wel bereikbaar zijn en zo spoedig mogelijk na een oproep arbeid op de gewenste locatie kunnen verrichten.

### Herkennen en inspectievragen

1. Toegestane aantal maal consignatie (art. 5:9 lid 2 ATW, art. 5:3:3 lid 3 ATB) en consignatie vóór en na nachtdienst (art. 5:9 lid 3 ATW)

#### Herkennen

Slechts aan werknemers van 18 jaar of ouder kan consignatie worden opgelegd.

In een periode van 28 keer 24 uren is er aan een werknemer 14 keer geen consignatie opgelegd en wordt er 2 keer gedurende 48 uren aaneengesloten geen arbeid verricht of consignatie opgelegd.

Een uitzondering is een werknemer in de functie van commandant of ondercommandant vrijwillige brandweer. Deze functie maakt het noodzakelijk dat er vaker consignatie kan worden opgelegd.

In een aaneengesloten periode van 182 keer 24 uren mag er in dat geval tenminste 91 maal geen consignatie worden opgelegd.

Als het door de aard van de arbeid noodzakelijk en niet op een andere wijze te organiseren is dat de werknemer tijdens een pauze op een consignatieoproep arbeid moet verrichten, kan deze tijdens de pauze worden opgeroepen. De pauze geldt vanaf het moment van de oproep als arbeidstijd.

Gedurende 11 uren voor en 14 uren na een nachtdienst mag er geen consignatie aan een werknemer worden opgelegd.

#### Inspectievragen

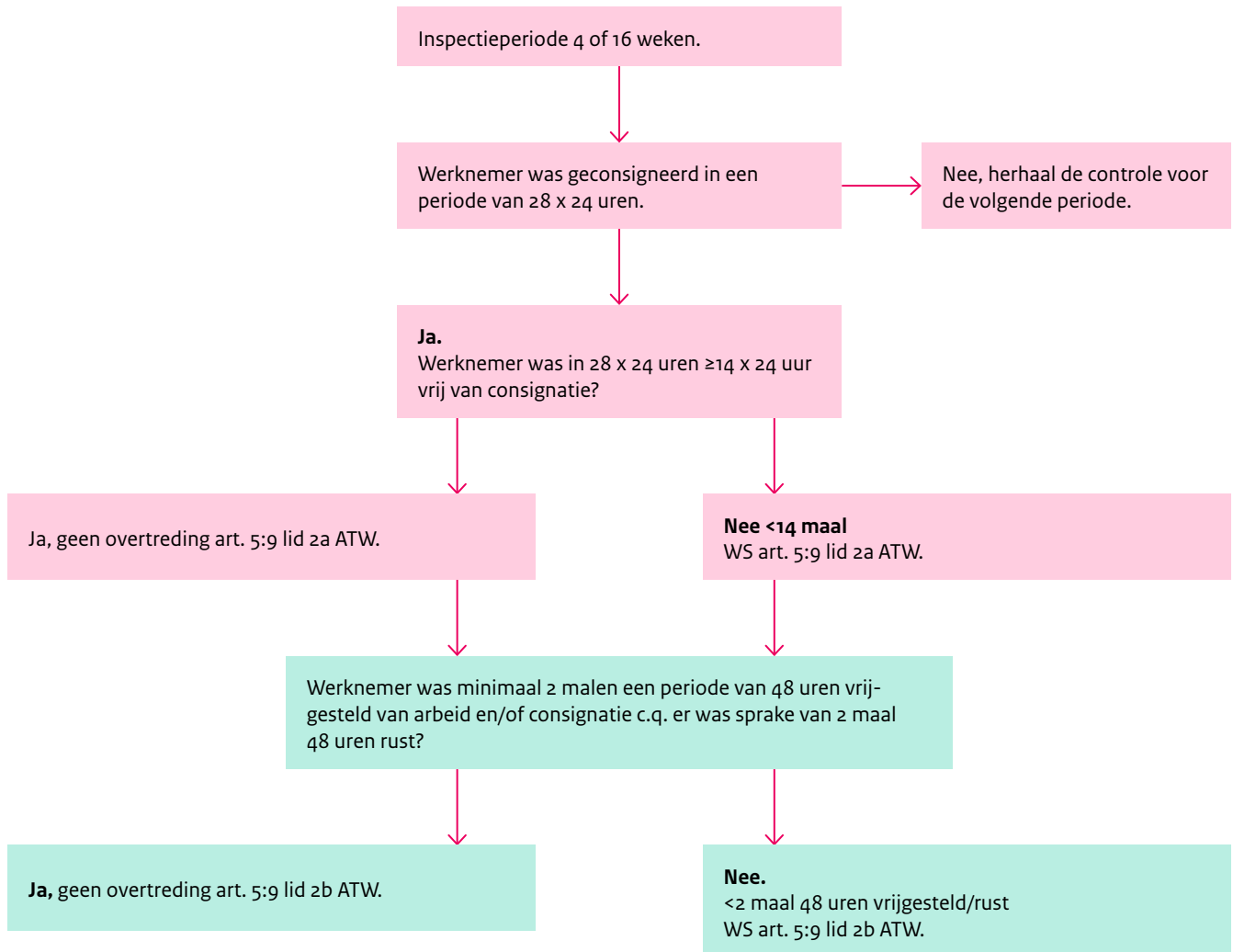
- (art. 5:9 lid 1 ATW)  
Was er aan werknemers jonger dan 18 jaar consignatie opgelegd?  
*Ja, overtreding.*
- (art. 5:9 lid 2a ATW)  
Was er aan een werknemer in een periode van 28 keer 24 uren minimaal 14 keer géén consignatie opgelegd?  
*Nee, minder dan 14 keer, overtreding.*
- (art. 5:9 lid 2b ATW):  
Was er door een werknemer minimaal 2 keer in een periode van 48 uren géén arbeid verricht of consignatie opgelegd?  
*Nee, er was vaker dan 2 keer arbeid verricht of consignatie opgelegd, overtreding.*
- (art. 5:9 lid 3a ATW):  
Was er aan een werknemer binnen 11 uren vóór een nachtdienst consignatie opgelegd?  
*Ja, overtreding.*

- (art. 5:9 lid 3b ATW):  
Was er aan een werknemer binnen 14 uren na een nachtdienst consignatie opgelegd?  
*Ja, overtreding.*

Uitzondering op art. 5:9 lid 2 ATW. Dit artikel is niet van toepassing bij:

- (art. 5.3:3 lid 3 ATB) Vrijwillige brandweer:  
Was het door het nemen van andere maatregelen niet te voorkomen dat een werknemer in de functie van commandant of ondercommandant vrijwillige brandweer vaker consignatie moest worden opgelegd? Is aan deze werknemer tenminste gedurende een periode van 182 keer 24 uren tenminste 91 keer geen consignatie opgelegd?  
*Nee, het was wel mogelijk om het te voorkomen of er was vaker consignatie opgelegd dan toegestaan, overtreding.*

**Stroomschema A.** Consignatie, aantal maal consignatie en rustmomenten (art. 5:9 lid 2a en 2b ATW)



**Stroomschema B.** Consignatie, rust vóór en na nachtdiensten (art. 5:9 lid 3 ATB)



## 2. Toegestane aantal uren arbeid in een periode van 24 uur met consignatie (art. 5:9 lid 4 ATW)

### **Herkennen**

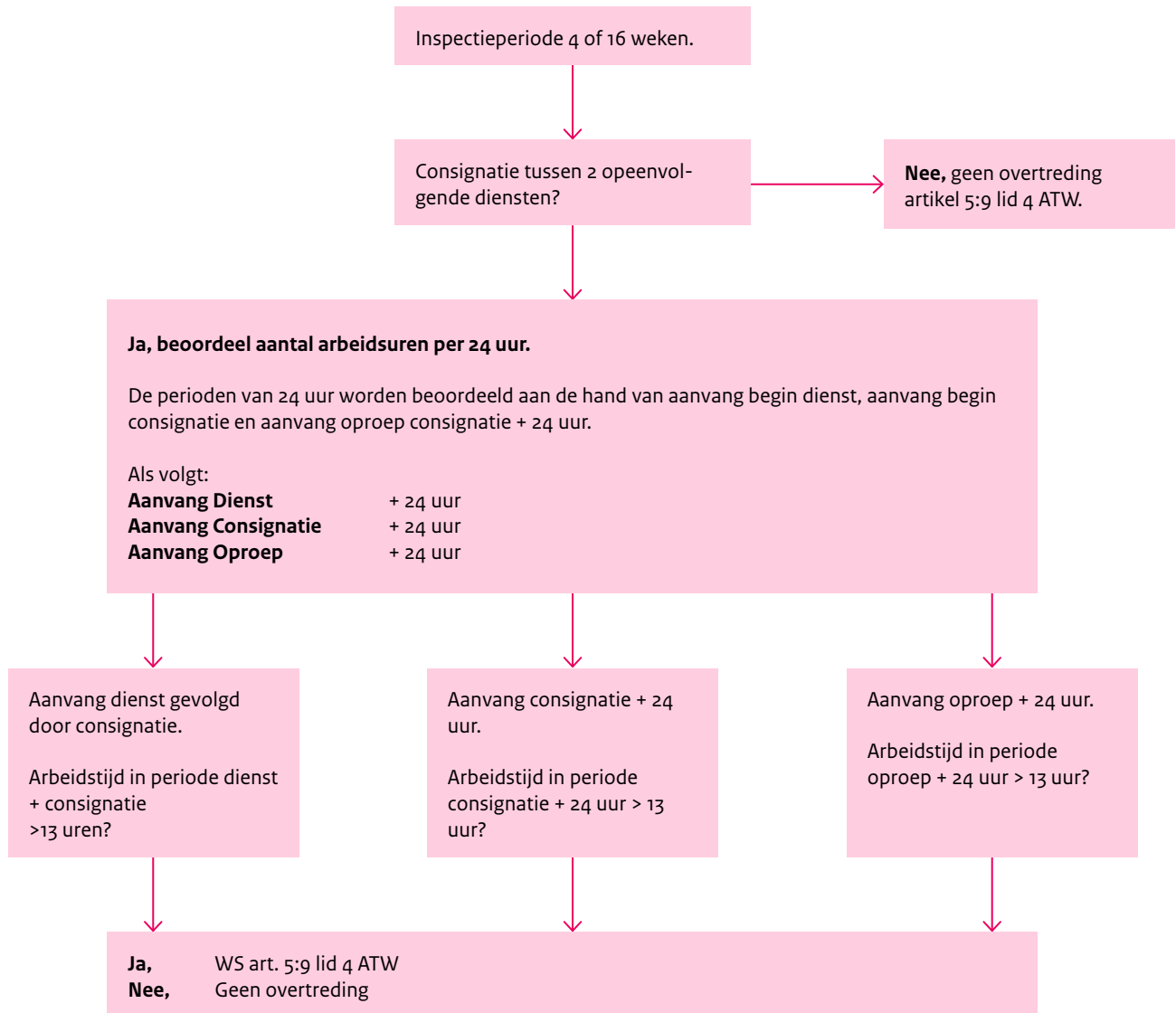
Een werknemer met consignatie mag in een periode van 24 uren ten hoogste 13 uren arbeid verrichten.

### **Inspectievragen**

- (art. 5:9 lid 4 ATW):  
Had een werknemer ten hoogste 13 uren arbeid verricht tijdens consignatie in een periode van 24 uren?  
*Nee, meer uren, overtreding.*



**Stroomschema C.** consignatie, toegestane aantal uren arbeid in een periode van 24 uren met consignatie (art. 5:9 lid 4 ATW)



**Voorbeeld:**

Iemand heeft een normale dienst met 8 uur arbeid gehad. Daarop volgt een consignatieperiode. Tijdens die consignatie kan er slechts 5 uur arbeid worden verricht in 24 uur, gerekend vanaf de aanvang van de normale dienst om niet boven de 13 uur arbeidstijd uit te komen.

**NB**

Een werknemer verricht arbeid van 14.00 – 22.00 uur. Aansluitend volgt consignatie met een oproep van 00.00 – 07.00 uur. Daarmee heeft de werknemer in totaal 15 uur arbeid verricht binnen een periode van 24 uur, waarvan meer dan een uur arbeid tussen 00.00 en 06.00 uur. Omdat deze werknemer vanuit consignatie arbeid verricht, wordt dit een WS artikel 5:9 lid 4 ATW omdat >13 uur arbeid is verricht tijdens de consignatieperiode. Overtreding van artikel 5:9 lid 4 ATW is niet een ODB. Van een nachtdienst is in dit voorbeeld geen sprake.

### 3. Toegestane gemiddeld aantal arbeidsuren per week met consignatie (5:9 lid 5 ATW, art. 5.5:2 lid 2 en 5.14:6 lid 2 ATB). Rusttijd bij 16 aaneengesloten weken consignatie (5:9 lid 6 ATW). En arbeidstijd bij consignatie tussen oproepen (art. 5:9 lid 7 ATW).

#### **Herkennen**

Een werknemer die in een periode van 16 weken 16 of meer geheel of gedeeltelijk tussen 0.00 en 6.00 uur consignatie heeft, mag gemiddeld maximaal 40 uren per week werken.

Een uitzondering hierop is een werknemer met consignatie in de sneeuw- en gladheidsbestrijding. Deze werknemer kan gedurende de wintermaanden (1 november tot 1 april) in verband met de veiligheid op verkeerswegen en dergelijke gemiddeld maximaal 50 uren per week arbeid verrichten en over een periode van 52 weken gemiddeld maximaal 40 uren per week.

Een tweede uitzondering hierop is een werknemer uit de mijnbouw aan wie consignatie is opgelegd. Deze mag ten hoogste 13 uren in elke periode van 24 uren en 85 uren per week arbeid verrichten.

De werknemer heeft na de laatste oproep die is aangevangen tussen 0.00 en 6.00 uur 8 uren rusttijd.

Als na een oproep die aanvangt tussen 00.00 en 6.00 uur direct aansluitend een dienst aanvangt, dan mag de 8 uren onafgebroken rusttijd worden uitgesteld. Die uitgestelde onafgebroken 8 uren rusttijd moet vallen tussen 06.00 en 24.00 uur diezelfde dag. Dat is een periode van 18 aaneengesloten uren. De werknemer verricht in dat geval in een periode van 16 weken maximaal gemiddeld 45 uren arbeid.

De arbeidstijd van een oproep die plaatsvindt binnen een half uur na het beëindigen van de arbeid voortvloeiend uit de oproep daarvoor, telt mee als arbeidstijd. Dus een oproep om 2.00 uur met een arbeidstijd die 15 minuten duurt, ofwel tot 2.15 uur, wordt gevolgd door een oproep om 2.40 uur, ofwel 25 minuten na de beëindiging van de arbeid van de oproep daarvoor, met een arbeidstijd van 10 minuten. Dan worden die 15 minuten arbeid van de eerste oproep, de 25 minuten tussen de eerste en de tweede oproep en de 10 minuten arbeid van de tweede oproep bij elkaar opgeteld, totaal geldt dan 50 minuten arbeidstijd. Oproepen waaruit arbeid voortvloeit die korter dan een half uur duurt en waarna niet binnen een half uur weer een nieuwe oproep volgt, wordt als half uur arbeidstijd gerekend. Dus als iemand voortvloeiend uit een oproep 10 minuten arbeid heeft verricht, dan telt deze arbeidstijd als een half uur.

#### **Inspectievragen**

- (art. 5:9 lid 5 ATW):  
Had een werknemer in een periode van 16 aaneengesloten weken met ten hoogste 16 keer consignatie waarvan een of meer malen consignatie tussen 0.00 en 6.00 uur of een deel daarvan, gemiddeld maximaal 40 uren arbeid verricht?  
*Nee, meer uren gemiddeld, overtreding.*
- (art. 5:9 lid 6a en 6b ATW)  
Had de werknemer minimaal 8 uren rusttijd na de laatste oproep die was aangevangen tussen 0.00 en 6.00 uur?  
Of:  
Had de werknemer een dienst aangevangen tussen de 0.00 en 6.00 uur, in de direct aaneengesloten periode van 18 uren die begint om 6.00 uur? En had de werknemer daarna een rusttijd van 8 uren?  
Had de werknemer in die periode van 16 weken maximaal 45 uren arbeid per week verricht?  
*Nee, meer uren, overtreding.*
- (art. 5:9 lid 7 ATW):  
Heeft er binnen een half uur na het beëindigen van arbeid die voortvloeide uit een oproep tijdens consignatie een nieuwe oproep plaatsgevonden?  
En duurde de arbeid voortvloeiend uit de oproep tijdens consignatie korter dan een half uur en werd deze ook als korter dan een half uur als arbeidstijd beschouwd?  
*Ja, er was na afloop van de arbeid van de eerste oproep binnen een half uur een nieuwe oproep waar arbeid uit voortvloeide die korter duurde dan een half uur maar die niet als een half uur gerekend werd, overtreding.*

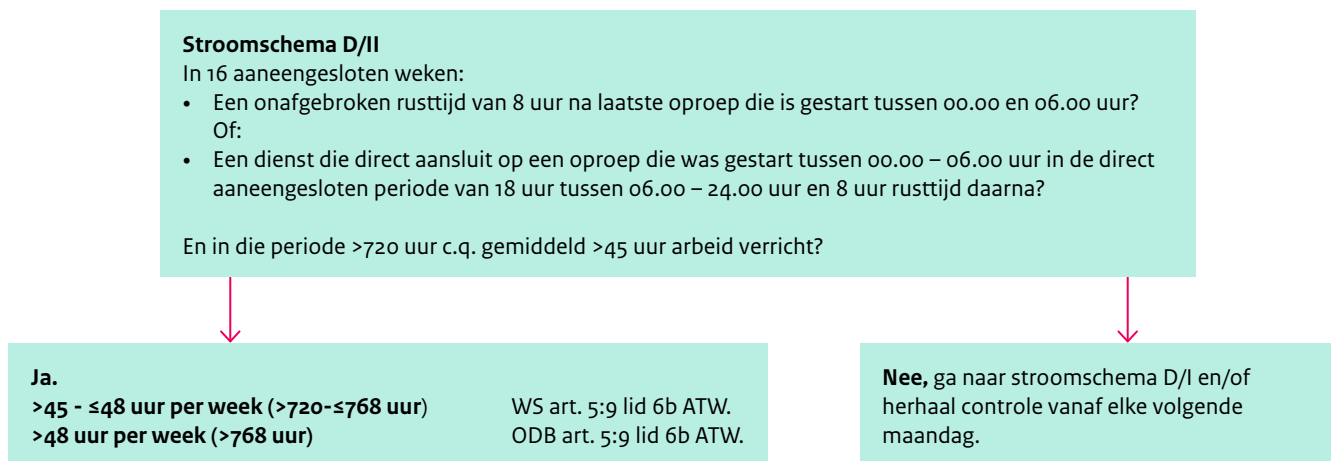
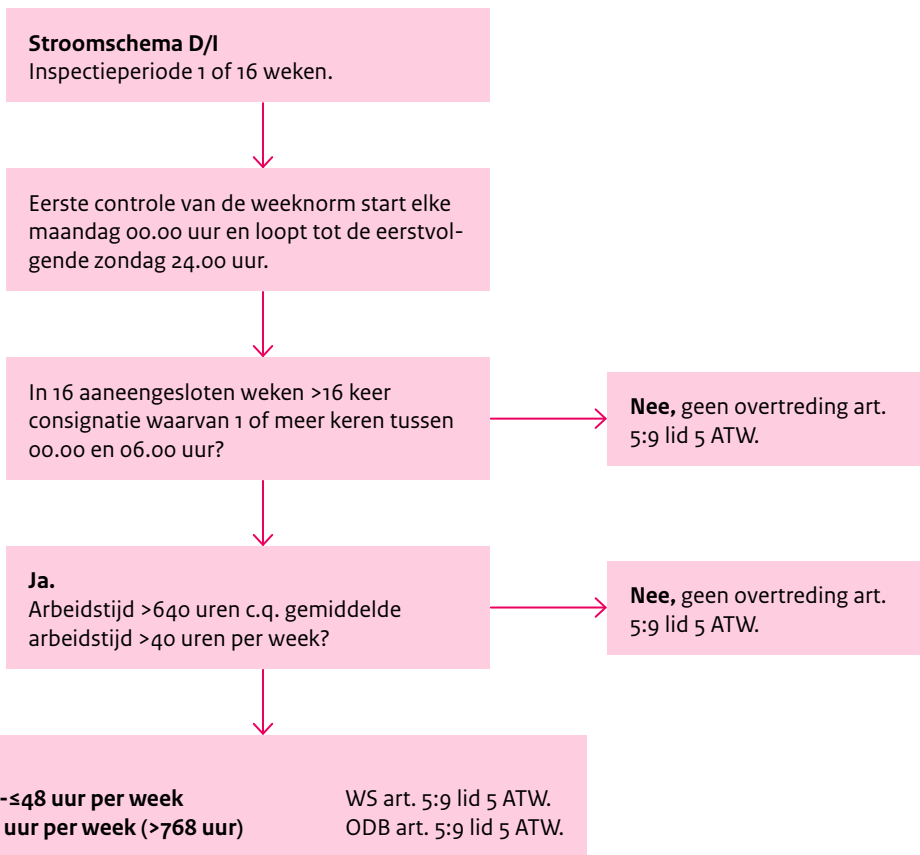
Uitzondering op art. 5:9 lid 2 tot en met 6 ATW. Dit artikel is niet van toepassing op:

- (art. 5.5:2 lid 2 ATB) Sneeuw- en gladheidsbestrijding:  
Is er door een werknemer aan wie in een periode van 16 aaneengesloten weken 16 of meer malen consignatie is opgelegd, die telkens geheel of gedeeltelijk perioden tussen 0.00 en 6.00 uur omvat, in die periode ten hoogste gemiddeld 50 uren per week arbeid verricht en in elke periode van 52 weken ten hoogste 40 uren per week arbeid verricht?  
*Nee, meer uren gemiddeld, overtreding*

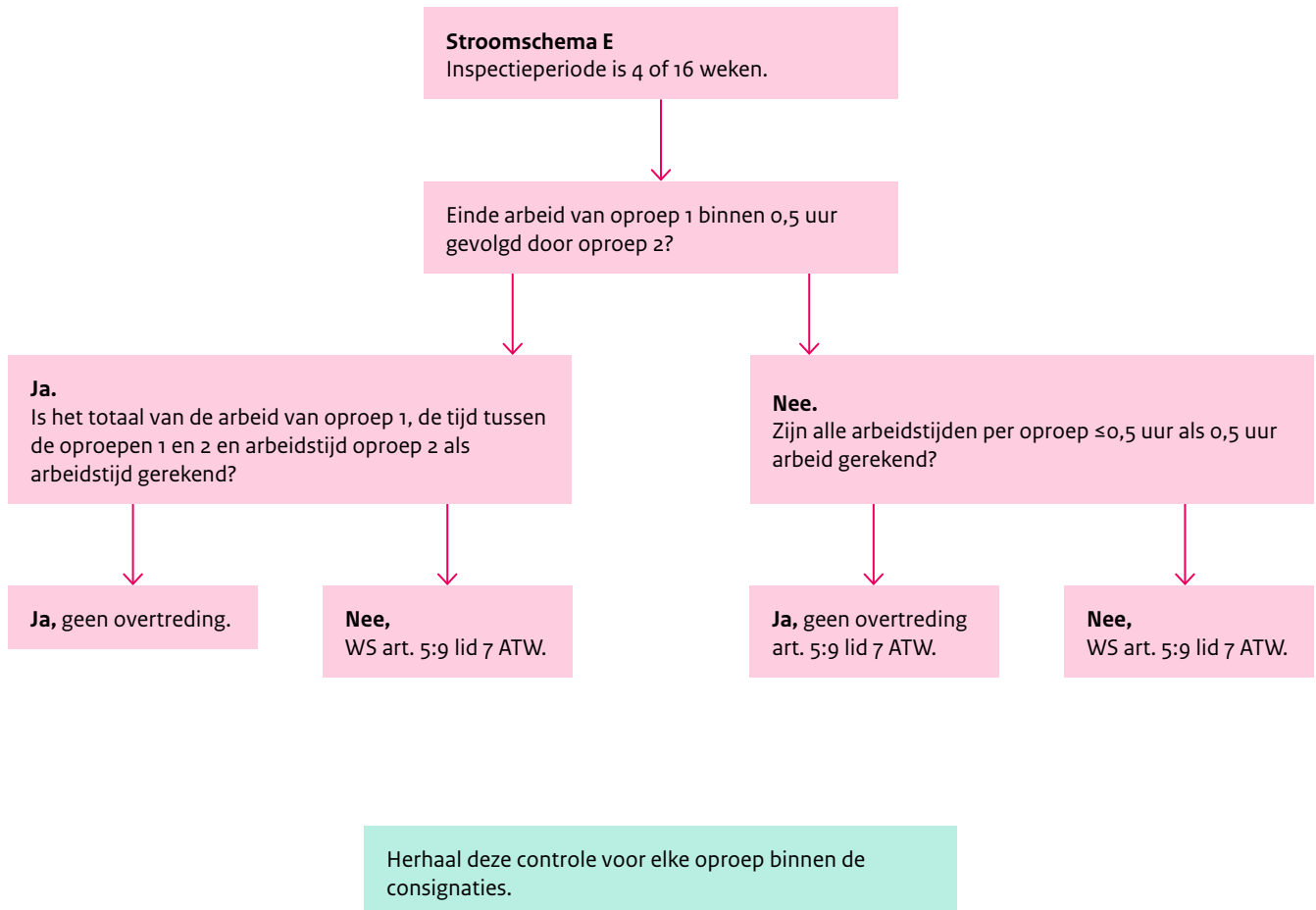
Uitzondering op artikel 5:9 lid 5. Artikel 5:9 lid 5 is niet van toepassing op:

- (art. 5.14:6 lid 2 ATB) Mijnbouw:  
Wordt er door een werknemer aan wie consignatie is opgelegd maximaal 13 uren in elke periode van 24 uren en 85 uren per week arbeid verricht?  
*Nee, meer uren, overtreding.*

**Stroomschema D.** consignatie, toegestane gemiddeld aantal arbeidsuren per week met consignatie (art. 5:9 lid 5 ATW) en rusttijd bij 16 aaneengesloten weken consignatie  
 Stroomschema D/I en D/II bij 16 weken (bepaal of stroomschema D of E van toepassing is)



**Stroomschema E** consignatie, arbeidstijd bij consignatie tussen oproepen (art. 5:9 lid 7 ATW)



## Wettelijke grondslag

Submodule B. Consignatie			
Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument
<b>1. Toegestane aantal maal consignatie en consignatie vóór en na nachtdienst</b>			
5:9 lid 1 ATW	ARTW509010	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat er uitsluitend aan een werknemer van 18 jaar of ouder consignatie wordt opgelegd.	OO
5:9 lid 2a ATW	ARTW509020	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer elke aaneengesloten periode van 28 keer 24 uren tenminste 14 keer een periode van 24 aaneengesloten uren geen consignatie wordt opgelegd.	OO <14 geen consig-natie
5:9 lid 2b ATW	ARTW509021	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer elke aaneengesloten periode van 28 keer 24 uren ten minste 2 keer een aaneengesloten periode van 48 uren geen arbeid verricht noch consignatie wordt opgelegd.	OO <2 x geen consig-natie
5:9 lid 3a ATW	ARTW509030	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer geen consignatie wordt opgelegd gedurende 11 aaneengesloten uren voor elke nachtdienst.	OO <11 aaneen-gesloten uren geen consig-natie voor aanvangnacht-dienst
5:9 lid lid 3b ATW	ARTW509031	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer geen consignatie wordt opgelegd gedurende 14 aaneengesloten uren na elke nachtdienst.	OO <14 uur aaneen-gesloten uren geen consig-natie na een nacht-dienst
5.3:3 lid 3 ATB	ARTB503033	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer werkzaam in consignatie als (onder)commandant bij de vrijwillige brandweer in 182 keer 24 uren ten minste 91 keer 24 aaneengesloten uren geen consignatie wordt opgelegd.	OO

Submodule B. Consignatie			
Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument
<b>1. Toegestane aantal uren arbeid in een periode van 24 uur met consignatie</b>			
5:9 lid 4 ATW	ARTW509040	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer aan wie consignatie is opgelegd ten hoogste 13 uren in elk aaneengesloten uren van 24 aaneengesloten uren arbeid verricht.	OO >13 uur

## Submodule B. Consignatie

Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument	
<b>1. Toegestane gemiddeld aantal arbeidsuren per week met consignatie en rusttijd bij 16 aaneengesloten weken consignatie en arbeidstijd bij consignatie tussen oproepen</b>				
5:9 lid 5 ATW	ARTW509050	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat een werknemer aan wie in een periode van 16 aaneengesloten weken 16 of meer malen consignatie is opgelegd, welke consignatie telkens geheel of gedeeltelijk perioden tussen 00.00 uur en 06.00 uur omvat, in die periode van 16 aaneengesloten weken ten hoogste gemiddeld 40 uren arbeid verricht.	OO >40uur ≤48 uur	ODB >48 uur
5:9 lid 6a ATW	ARTW509060	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat een werknemer aan wie in een periode van 16 aaneengesloten weken 16 of meer malen consignatie is opgelegd, die telkens geheel of gedeeltelijk perioden tussen 00.00 uur en 06.00 uur omvat na de laatste oproep die is aangevangen tussen 00.00 uur en 06.00 uur, onafgebroken rusttijd heeft van ten minste 8 uren, dan wel indien zijn dienst aanvangt direct aansluitend op een oproep die is aangevangen tussen 00.00 uur en 06.00 uur, in de direct aaneengesloten periode van 18 uren welke periode begint om 06.00 uur, een onafgebroken rusttijd heeft van ten minste 8 uren en, zie art. 5:9 lid 6b ATW.	Icm artikel 5:9 lid 6b	
5:9 lid 6b ATW	ARTW509060	Zie eerst art. 5:9 lid 6a ATW: De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat een werknemer aan wie in een periode van 16 aaneengesloten weken 16 of meer keer consignatie is opgelegd, die telkens geheel of gedeeltelijk perioden tussen 00.00 uur en 06.00 uur omvat in die periode van 16 aaneengesloten weken ten hoogste gemiddeld 45 uren arbeid per week verricht.	OO >45 uur ≤48 uur	ODB >48 uur
5:9 lid 7 ATW	ARTW509070	De arbeid tijdens consignatie vangt aan op het moment van een oproep. Indien binnen een half uur na beëindiging van de arbeid die voortvloeit uit een oproep tijdens consignatie, opnieuw een dergelijke oproep wordt gedaan, is de tussenliggende tijd arbeid. Indien binnen een half uur een of meer malen arbeid voortvloeiend uit een oproep tijdens consignatie wordt verricht wordt de arbeid geacht ten minste een half uur te bedragen.	OO En: Indien <30 minuten tussen de op-roepen dan deze mee-nemen in de berekening van over-treding art. 5.9 lid 4	
5:5:2 lid 2 ATB	RTB505022	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer aan wie in 16 weken 16 of meer malen consignatie in nachturen is opgelegd in die periode maximaal gemiddeld 50 uren per week en in elke periode van 52 weken maximaal 40 uren/week arbeid verricht.		ODB >50 uur
5:14:6 lid 2 ATB	ARTB514062	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer werkzaam in de mijnbouw aan wie consignatie wordt opgelegd ten hoogste 13 uren in elke periode van 24 aaneengesloten uren en 85 uren per week arbeid verricht.	OO	

## Submodule C: Aanwezigheidsdiensten (AD)

### Definitie

Aanwezigheidsdienst (art. 1:1 ATB):

“Een aaneengesloten periode van ten hoogste 24 uren waarin de werknemer, zo nodig naast het verrichten van de bedongen arbeid, verplicht is op de arbeidsplaats aanwezig te zijn om op oproep zo spoedig mogelijk de bedongen arbeid te verrichten.”

### Toelichting op definitie

Wat betekent deze definitie? Hieronder is de definitie opgesplitst en toegelicht.

“Een aaneengesloten periode van ten hoogste 24 uren”:

De maximale lengte van een AD bedraagt een aaneengesloten periode van 24 uren. Wanneer de aanwezigheid langer duurt dan 24 aaneengesloten uren, dan is er voor de handhaving sprake van een rust van 0 uur na een aanwezigheidsdienst en begint er als het ware een tweede aanwezigheidsdienst.

“Waar in de werknemer zo nodig naast het verrichten van de bedongen arbeid”:

Als een gewone dienst of nachtdienst wordt voorafgegaan of gevolgd door een AD, dan wordt het geheel (dus de gewone dienst of nachtdienst en de AWD samen) beschouwd als een AD.

“Verplicht is op de arbeidsplaats aanwezig te zijn om op oproep zo spoedig mogelijk de bedongen arbeid te verrichten.”

De werknemer dient op de arbeidsplaats aanwezig te zijn. Dit is dus een voorwaarde voor een aanwezigheidsdienst. Is dit niet het geval, dan is er geen sprake van een aanwezigheidsdienst.

### Kort samengevat aanwezigheidsdiensten:

Een aanwezigheidsdienst is een dienst van ten hoogste 24 uur, waarin een werknemer verplicht op de arbeidsplaats aanwezig is en na een oproep zo spoedig mogelijk kan reageren en arbeid kan verrichten.

### Herkennen en inspectievragen

#### Algemeen

Op aanwezigheidsdiensten (AD) zijn de bepalingen uit het Arbeidstijdenbesluit van toepassing.

Een AD kan alleen worden opgelegd aan een werknemer van 18 jaar of ouder indien dit in een collectieve regeling is vastgelegd. Bij aanwezigheidsdienst is vooraf duidelijk dat er een of meer oproepen gaan volgen.

Van een aanwezigheidsdienst kan pas sprake zijn als deze aan bepaalde voorwaarden voldoet. Als dat het geval is, dan kunnen deze in een collectieve regeling worden opgenomen. Deze voorwaarden zijn:

- de aard van de arbeid moet het noodzakelijk maken dat de arbeid regelmatig of voor een aanzienlijk deel in AD wordt verricht en;
- dit door het op een andere wijze organiseren van de arbeid redelijkerwijs niet te voorkomen is.

Wat houdt dat in:

- **Aard van de arbeid:** In het algemeen geldt dat indien tijdens een “oproepperiode” weinig oproepen plaatsvinden EN directe actie vanaf de werkplek naar aanleiding van een oproep noodzakelijk is, het werk in aanmerking kan komen voor het gebruiken van AD-en.
- **Let op:** dit geldt echter alleen in bepaalde sectoren (zie hierna onder het kopje Sectoren en AD).
- **Regelmatig of voor een aanzienlijk deel:** Deze begrippen zijn niet nader gedefinieerd in de wet en de toelichting op de wet. De Inspectie SZW beoordeelt per situatie of er sprake is van regelmatig of voor een aanzienlijk deel. Het gaat om de motivering van regelmatig en/of een aanzienlijk deel in aanwezigheidsdiensten. Dit kan bijvoorbeeld zijn:  
*Regelmatig:* niet incidenteel, zoals wekelijks en minimaal 26 keer per 26 weken  
*Voor een aanzienlijk deel:* meer dan 50 procent van de arbeidstijd in AD-en.  
Deze criteria van regelmatig of voor een aanzienlijk deel worden gehanteerd om te voorkomen dat door het invoeren van een incidentele AD een hogere gemiddelde arbeidstijd (dan in artikel 5:7 lid 2 onder c ATW; gemiddeld 48 uur over 16 weken) zou kunnen worden afgesproken. Hetgeen volgens de regels voor aanwezigheidsdiensten het geval kan zijn.

#### Sectoren en AD

Voor de volgende sectoren zijn normen voor AD-en nader omschreven, het kan daarbij zijn dat deze uitzonderingen vormen op de algemene normen voor een AD:

- (vrijwillige) brandweer (art. 5.3:4 en 5.3:5 ATB);
- verpleging en verzorging (art. 5.19:4 ATB, cumulatie bijzondere diensten);
- zorg, artsen, (tand)artsen in opleiding (art. 5.20:5 ATB, cumulatie bijzondere diensten);
- ambulancezorg (art. 5.27:3 ATB, cumulatie bijzondere diensten);
- schippersinternaten (art. 5.28:3 ATB).

#### Werknemer en AD, opt-out en maatwerkregister

De werknemer die aanwezigheidsdiensten verricht, kan instemmen met een verlenging van de gemiddelde arbeidstijd per week (van ten hoogste gemiddeld 48 naar ten hoogste gemiddeld 60 uren per week). Dit wordt ‘opt-out’ genoemd (art. 4.8:2 lid 1 ATB). De werkgever moet dan een zogenoemd maatwerkregister bijhouden van alle werknemers die gebruik maken van deze ‘opt-out’. Het maatwerkregister heeft geen vormvereisten (art. 3.3:1 ATB).

### **Kort samengevat toepassing AD:**

Een AD mag alleen worden toegepast indien deze in een collectieve regeling is vastgelegd.

Voor AD gelden normen die zijn vastgelegd in de ATB.

Voor bepaalde sectoren (brandweer, verpleging en verzorging, zorg, ambulancezorg en schippersinternaten) kunnen uitzonderingen van toepassing zijn op deze algemene normen voor een AD die ook weer vastgesteld zijn bij collectieve regeling.

Bij een opt-out (werknemer stemt met werkgever in met verlenging gemiddelde arbeidstijd per week) dient een werkgever een maatwerkregister te voeren.

## **1. Algemene voorwaarden Aanwezigheidsdiensten en arbeidstijd (art. 3.3:1, 4.8:1, 4.8:2 ATB)**

### **Herkennen**

Een werknemer moet in een aaneengesloten tijdruimte van maximaal 24 uren verplicht op de arbeidsplaats aanwezig zijn om op oproep zo spoedig mogelijk arbeid te verrichten naar aanleiding van die oproep.

Een werknemer verricht in een periode van 26 achtereenvolgende weken gemiddeld maximaal 48 uren per week arbeid.

Een werknemer heeft schriftelijk instemming verleend met een verlenging van de gemiddelde arbeidstijd (opt-outregeling, art. 4.8:2 ATB) en de werkgever heeft dit in een maatwerkregister bijgehouden (art. 3.3:1 ATB).

### **Inspectievragen**

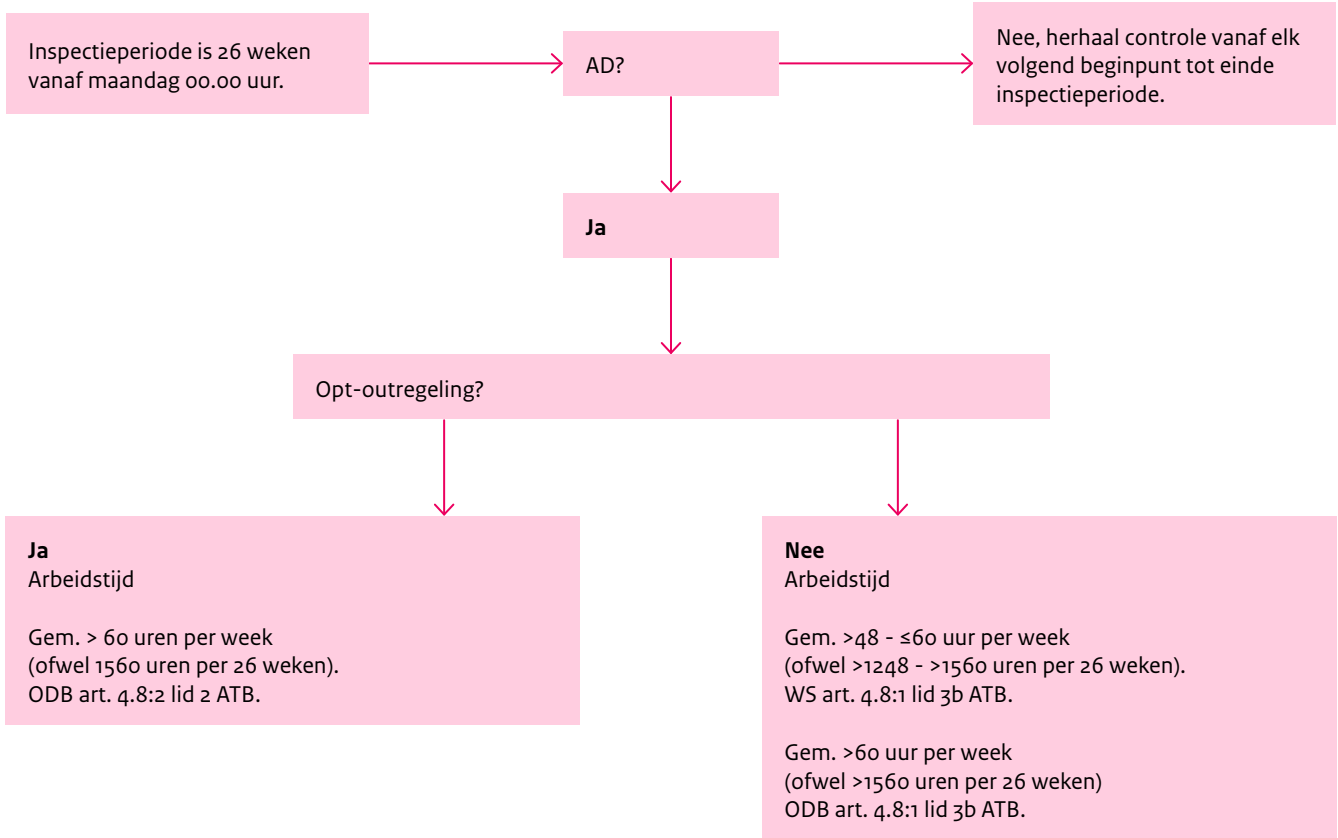
- (art. 4.8:1 ATB):  
Werd er in de organisatie gebruik gemaakt van aanwezigheidsdiensten?  
Zo ja, waar blijkt dat uit? (registraties, roosterplanningen, gesprekken, aard van de werkzaamheden?)
- Betrof het een van de volgende sectoren: (vrijwillige) brandweer, verpleging en verzorging, arts of tandarts in opleiding tot specialist, ambulancezorg of schippersinternaten?  
*Nee, dan zijn de aanvullende voorwaarden niet van toepassing en alleen*

*art. 4.8:1 ATB of de algemene artikelnummers uit de ATW.*

- Waren de werknemers verplicht om tijdens de aanwezigheidsdienst op de arbeidsplaats aanwezig te zijn?  
*Nee, dan is er geen sprake van een aanwezigheidsdienst en gelden de algemene regels uit de ATW.*
- Voldeden de aanwezigheidsdiensten aan de aanvullende voorwaarden die vanuit de ATB aan aanwezigheidsdiensten zijn gesteld?  
*Nee, dan gelden de algemene regels uit de ATW en ATB.*
- (art. 4.8:1 lid 2 ATB)  
Waren de aanwezigheidsdiensten volgens een collectieve regeling opgelegd?  
*Nee, dan gelden de algemene regels uit de ATW. En bij de werkgever aangeven dat deze een collectieve regeling nodig heeft.*
- (art. 4.8:1 lid 3b):  
Had een werknemer ten hoogste gemiddeld 48 uren per week in elke periode van 26 achtereenvolgende weken arbeid verricht?  
*Nee, overtreding.*
- (art. 4.8:1 lid 5 ATB):  
Waren de aanwezigheidsdiensten in een aaneengesloten tijdruimte van maximaal 24 uur?  
*Nee, de aanwezigheidsdiensten bedroegen langer dan 24 uur. In dat geval is er sprake van 0 uur rust en begint er als het ware een tweede aanwezigheidsdienst na de eerste 24 uur.*  
*Overtreding. (zie verder onder 3, rusttijden).*
- (art. 4.8:2 lid 1 ATB):  
Waren er werknemers die gebruik maakten van een opt-outregeling?  
*Nee, art. 4.8:2 is niet van toepassing, kijken naar de algemene regels ATW.*
- (art. 4.8:2 lid 2 ATB):  
Had de werknemer in elke periode van 26 achtereenvolgende weken ten hoogste gemiddeld 60 uren gewerkt?  
*Nee, meer uren, overtreding.*
- (art. 3.3:1 ATB):  
Had de werkgever een maatwerkregister in het geval er sprake was van een opt-outregeling, of was deze onvoldoende?
- *Nee, overtreding.*



**Stroomschema A**, aanwezigheidsdiensten arbeidstijd per week en opt-out (art. 4.8:1 lid 3 en art. 4.8:2 lid 2 ATB)



## 2. Toegestane aantal Aanwezigheidsdiensten (art. 4.8:1 lid 3, 5.3:4 lid 2, 5.3:5 lid 2 en 5.28:3 ATB)

### **Herkennen**

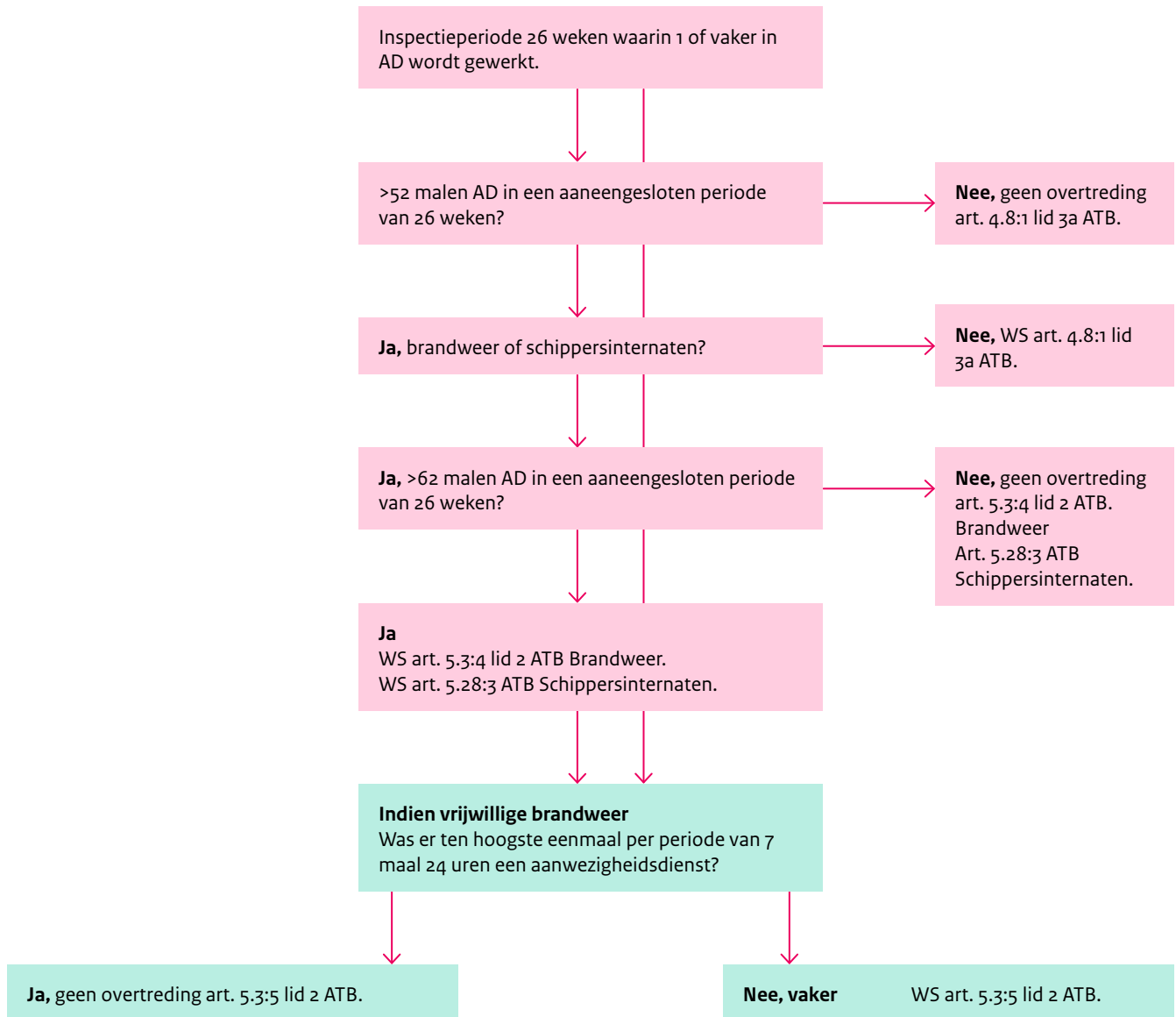
Een werknemer mag maximaal 52 keer in een periode van 26 achtereenvolgende weken aanwezigheidsdienst hebben. Uitzonderingen daarop zijn te vinden bij de brandweer. Een werknemer mag daar maximaal 62 keer in een periode van 26 achtereenvolgende weken een aanwezigheidsdienst hebben. Het is bij de beroepsbrandweer gebruikelijk dat men 24 uren op, 48 uren afwerkt. Dit betekent dat gemiddeld één aanwezigheidsdienst per drie dagen plaatsvindt waarin dan 8 uren reguliere arbeid wordt verricht, 8 uren wachtdienst en 8 uren slapen. In de zomervakantieperiode wordt vaak, om een adequate bezetting te garanderen, overgeschakeld naar een systeem van 24 uren op, 24 uren af. Zo werkt men in die periode 7 aanwezigheidsdiensten in 14 dagen. Bij de vrijwillige brandweer mag een werknemer maximaal 1 keer in een periode van 7 keer 24 uren een aanwezigheidsdienst hebben. De voorgeschreven rust voor en na die aanwezigheidsdienst mag dan ook eenmaal per 7 keer 24 uren achterwege worden gelaten. En werknemers uit bepaalde functiegroepen in schippersinternaten (hoofdgroepsleiders en (assistent-)groepsleiders waarbij de

arbeid in hoofdzaak bestaat uit het verrichten van werkzaamheden van opvoedkundige aard) mogen maximaal 62 aanwezigheidsdiensten werken in 26 weken. Een afwijking van het aantal aanwezigheidsdiensten wordt hier toegestaan, omdat dit nodig is voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening (begeleiding van kinderen die daar verblijven en soms ook hulp of begeleiding in de nacht nodig hebben).

### **Inspectievragen**

- (art. 4.8:1 lid 3a ATB):  
Had een werknemer ten hoogste 52 keer in een periode van 26 aaneengesloten weken aanwezigheidsdienst?  
*Nee, vaker, overtreding.*
- Uitzonderingen:
  - (art. 5.3:4 lid 2 ATB) Brandweer:  
Had een werknemer ten hoogste 62 keer in een periode van 26 aaneengesloten weken aanwezigheidsdienst?  
*Nee, vaker, overtreding.*
  - (art. 5.3:5 lid 2 ATB) Vrijwillige Brandweer:  
Had een werknemer ten hoogste eenmaal per periode van 7 keer 24 uren een aanwezigheidsdienst?  
*Nee, vaker, overtreding.*
  - (art. 5.28:3 ATB) Schippersinternaten:  
Had een werknemer ten hoogste 62 aanwezigheidsdiensten in 26 aaneengesloten weken?  
*Nee, vaker, overtreding.*

**Stroomschema B** Aanwezigheidsdiensten, aantal toegestane aanwezigheidsdiensten (art. 4.8:1 lid 3, 5.3:4 lid 2, 5.3:5 lid 2 ATB)



### 3. Rusttijden vóór en na een aanwezigheidsdienst (art. 4.8:1 lid 5a ATB)

#### 3.1 Dagelijkse rusttijd vóór en na AD

##### **Herkennen**

De rustperiode voor of na een AD bedraagt 11 uur. Deze kan eenmaal per 7 keer 24 uur ingekort worden tot 10 uur en eenmaal tot 8 uur, maar niet achter elkaar worden opgenomen. Beide inkortingen mogen niet direct achter elkaar worden toegepast. Aan de eerstvolgende rustperiode van 11 uur dienen ter compensatie de daarvoor gemiste rusttijden te worden toegevoegd. Dus als iemand eenmaal 8 uren rusttijd heeft gehad (3 uren minder dan de normale rusttijd van 11 uren), een AD draait en daarna weer de gebruikelijke 11 uren rusttijd geniet, dienen daar nog 3 uren aan toegevoegd te worden ter compensatie, oftewel 14 uren rusttijd in totaal.

De inkorting mag alleen als de aard van de arbeid of bedrijfsomstandigheden dit objectief rechtvaardigt en als het collectief is afgesproken.

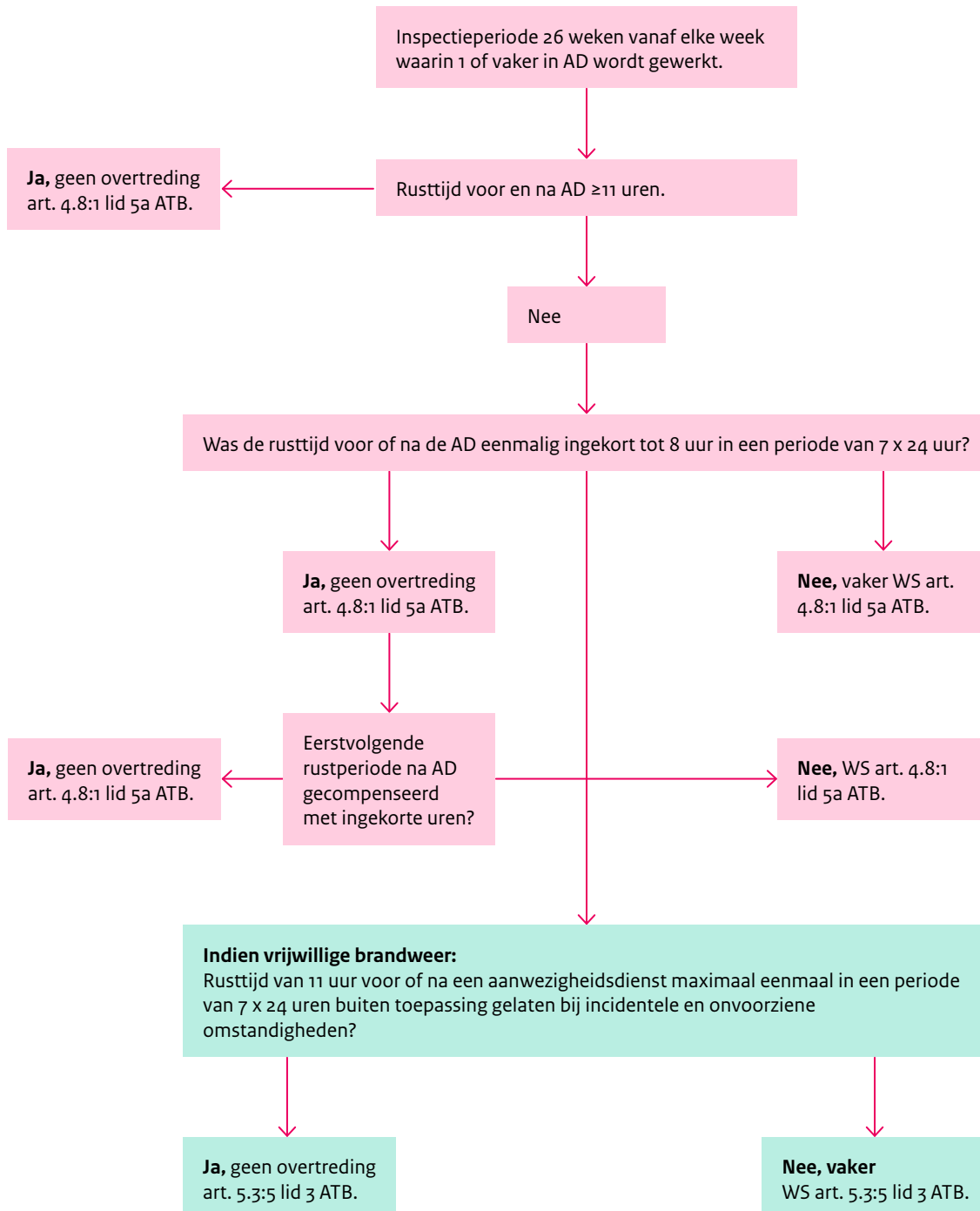
Voor de vrijwillige brandweer geldt dat eenmaal per 7 keer 24 uur de rusttijd van 11 uur achterwege mag worden gelaten.

##### **Inspectievragen**

Uitzonderingen

- (Art. 4.8:1 lid 5a ATB):  
Was de rustperiode van 11 uur voor of na een AD in elke periode van 7 keer 24 uren eenmaal tot ten minste 8 uren en eenmaal tot ten minste 10 uren ingekort?  
*Nee, overtreding.*  
*Waren de inkortingen direct achter elkaar toegepast?*  
*Ja, overtreding.*  
En indien ingekort, was de door de inkorting gemiste rusttijd met de eerstvolgende rustperiode van 11 uren gecompenseerd?  
*Nee, overtreding.*

**Stroomschema C** aanwezigheidsdiensten, dagelijkse rusttijd voor en na een aanwezigheidsdienst (art. 4.8:1 lid 5 en 5.3:5 lid 3 ATB)



### 3.2 Wekelijkse rusttijd bij een AD (art. 4.8:1 lid 5b ATB)

#### Herkennen

In elke aaneengesloten periode van 7 keer 24 uren is er een rusttijd van 90 uren. Deze bestaat uit een onafgebroken rusttijd van minimaal 24 uren en 4 onafgebroken rusttijden van ten minste 11 uren al dan niet aaneengesloten.

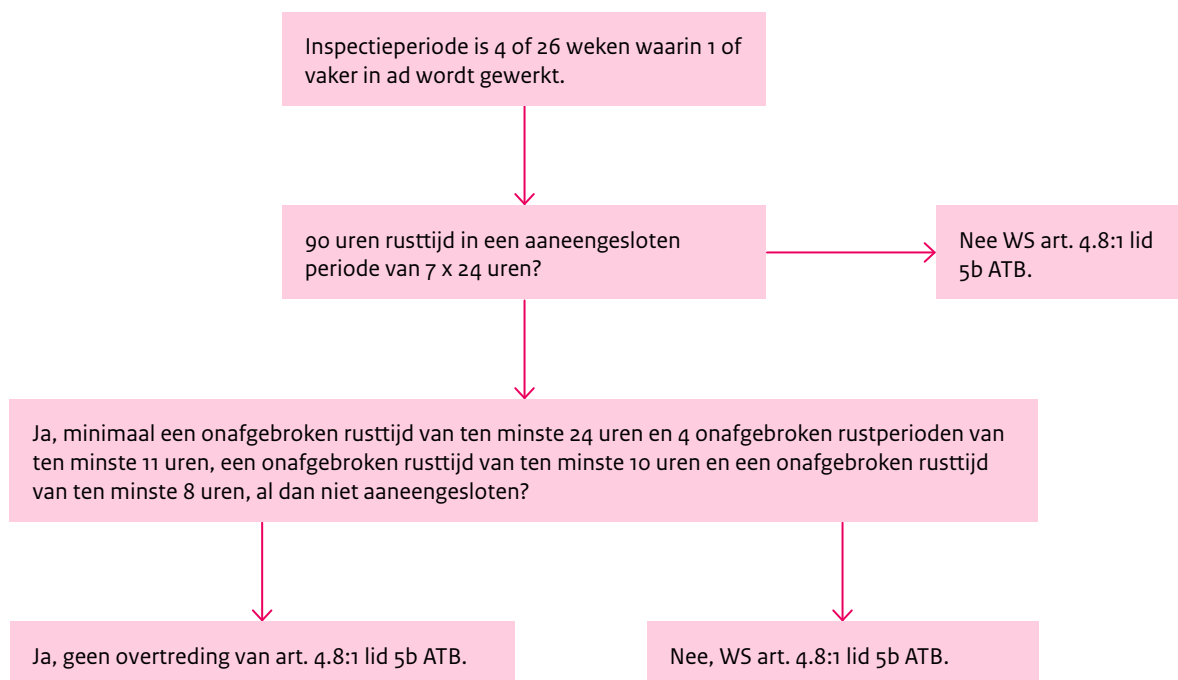
Deze 90 uren rusttijd mogen 4 keer bestaan uit een onafgebroken rusttijd van 11 uren, een onafgebroken rusttijd van ten minste 10 uren en een onafgebroken rusttijd van ten minste 8 uren, al dan niet aaneengesloten.

#### Inspectievragen

Uitzondering:

- (art. 4.8:1 lid 5b ATB):  
Had de werknemer in elke aaneengesloten periode van 7 keer 24 uren een rusttijd van ten minste 90 uren die uit een onafgebroken rusttijd van ten minste 24 uren bestond, alsmede uit 4 onafgebroken rustperiodes van tenminste 11 uren, een onafgebroken rusttijd van ten minste 10 uren en een onafgebroken rustperiode van ten minste 8 uren, waarbij onafgebroken rustperiodes aaneengesloten konden zijn?  
Dus:  $24 + 11 + 11 + 11 + 11 + 10 + 8 = 86$  uur. Dan blijven 4 compensatie-uren over.  
*Nee, overtreding.*

**Stroomschema D** aanwezigheidsdienst, wekelijkse rusttijd bij aanwezigheidsdienst (art. 4.8:1 lid 5 ATB)



## Wettelijke grondslag

Submodule C. Aanwezigheidsdiensten				
Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument	
<b>1. Algemene voorwaarden en arbeidstijd aanwezigheidsdiensten</b>				
3.3:1 ATB	ARTB303010	De werkgever heeft niet gezorgd voor een maatwerkregister van alle werknemers die instemming hebben verleend voor opt-out.	OO	
4.8:1 lid 3 ATB	ARTB408013a	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer maximaal 52 keer per 26 weken een aanwezigheidsdienst wordt opgelegd.	OO	
4.8:2 lid 2 ATB	ARTB408022b	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer maximaal gemiddeld 60 uur per week in 26 weken arbeid verricht.	OO	ODB >60 uur

Submodule C. Aanwezigheidsdiensten				
Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument	
<b>2. Aantal toegestane aanwezigheidsdiensten</b>				
4.8:1 lid 3 a ATB	ARTB408013a	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer maximaal 52 keer per 26 weken een aanwezigheidsdienst wordt opgelegd.	OO	
5.3:4 lid 2 ATB	ARTB503042a	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer maximaal 62 keer per 26 weken een aanwezigheidsdienst wordt opgelegd.	OO	
5.3:5 lid 2 ATB	ARTB503052a	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer ten hoogste eenmaal in elke aaneengesloten tijdruimte van 7 keer 24 uur een aanwezigheidsdienst wordt opgelegd.	OO	
5.28:3 ATB	ARTB528030	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer in schippersinternaten ten hoogste 62 keer in 26 weken een aanwezigheidsdienst wordt opgelegd.	OO	

Submodule C. Aanwezigheidsdiensten				
Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument	
<b>3. A. Dagelijkse rusttijd voor en na een aanwezigheidsdienst</b>				
4.8:1 lid 5a ATB		De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer zowel voor en na de aanwezigheidsdienst een onafgebroken rusttijd heeft van minimaal 11 uur, die per 7 etmalen maximaal 1 x mag worden ingekort tot 10 uur en 1 x tot 8 uur, waarbij de door inkorting gemiste rusttijd met de eerstvolgende rustperiode van 11 uur niet gecompenseerd is.	OO	

Submodule C. Aanwezigheidsdiensten				
Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument	
<b>3. B. Wekelijkse rusttijd bij een aanwezigheidsdienst</b>				
4.8:1 lid 5b ATB		De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer in 7 x 24 uur een rusttijd heeft van minstens 90 uur, waarin perioden van minstens eenmaal 24 uur, 4 keer van minstens 11 uur, eenmaal 10 uur en eenmaal 8 uur aaneengesloten rusttijd.	OO	

## Submodule D: Bereikbaarheidsdiensten (BD)

### Definitie

Bereikbaarheidsdienst (art. 1:1 ATB)

“Een aaneengesloten periode van ten hoogste 24 uur waarin de werknemer, zo nodig naast het verrichten van de bedongen arbeid, verplicht is om bereikbaar te zijn om op oproep zo spoedig mogelijk de bedongen arbeid te verrichten.”

### Toelichting op definitie:

“Een aaneengesloten periode van ten hoogste 24 uur”:

Een bereikbaarheidsdienst kan ten hoogste een periode van 24 uur omvatten.

Een deel van de bereikbaarheidsdienst mag uit arbeid bestaan, bijvoorbeeld een middagdienst die gevolgd wordt door een periode van bereikbaarheid. Het totaal van die middagdienst en de bereikbaarheid daarna mag niet langer dan 24 uur duren. Wanneer de bereikbaarheid langer duurt dan 24 aaneengesloten uren dan is er voor de handhaving sprake van een rust van 0 uur na een bereikbaarheidsdienst en begint er als het ware een nieuwe bereikbaarheidsdienst.

“Waarin de werknemer, zo nodig naast het verrichten van de bedongen arbeid, verplicht is om bereikbaar te zijn om op oproep zo spoedig mogelijk de bedongen arbeid te verrichten”:

Het betreft een dienst waarin én arbeid wordt verricht én de werknemer beschikbaar moet zijn om op oproep zo spoedig mogelijk de bedongen arbeid te verrichten.

De werknemer hoeft, in tegenstelling tot in een aanwezigheidsdienst, niet op de arbeidsplaats aanwezig te zijn.

De belasting in een bereikbaarheidsdienst wordt als minder groot gezien dan de belasting in een aanwezigheidsdienst, omdat er geen verplichte aanwezigheid op de arbeidsplaats vereist is. De voorschriften voor minimale rusttijden, zoals die voor een aanwezigheidsdienst zijn gesteld, zijn dan ook niet voor bereikbaarheidsdiensten gesteld.

### Kort samengevat bereikbaarheidsdienst:

Bereikbaarheidsdiensten worden gezien als een bijzondere vorm van consignatie. Het zijn oproepdiensten in een aaneengesloten periode van ten hoogste 24 uur, waarbij de werknemer, zonder dat de werknemer daarvoor verplicht op de arbeidsplaats aanwezig hoeft te zijn, op oproep bereikbaar moet zijn, om daarop zo spoedig mogelijk arbeid op locatie te verrichten.

### Herkennen en inspectievragen

#### Algemeen

Bereikbaarheidsdiensten zijn een vorm van consignatie in aanvulling op artikel 5:9 ATW en alleen van toepassing op arbeid die bestaat uit verpleging of verzorging, verricht door werknemers van 18 jaar of ouder, en als zij in een collectieve regeling zijn vastgelegd.

Bij bereikbaarheidsdiensten is het vooraf duidelijk dat er een of meer oproepen gaan volgen.

### Sectoren en bereikbaarheidsdiensten

Bereikbaarheidsdiensten zijn van toepassing op de volgende in het Arbeidsomstandighedenbesluit genoemde sectoren:

- verpleging en Verzorging (5.19:3 lid 1 ATB);
- artsen (artsen, artsen in opleiding, tandarts in opleiding tot tandheelkundig; specialist, verloskundige in intramurale gezondheidszorg) (art. 5.20:4 lid 1 ATB);
- verloskundigen (in extramurale gezondheidszorg of in opleiding daartoe) (art. 5.21:2 lid 1 en 5.21:3 lid 2 ATB);
- ambulancezorg (art. 5.27:2 ATB lid 1).

Een bereikbaarheidsdienst kan, zoals al vermeld, alleen in een collectieve regeling worden opgelegd. Een uitzondering daarop geldt voor verloskundigen in de extramurale zorg. Voor hen moet dit in de arbeidsovereenkomst zijn vastgelegd.

### Kort samengevat kenmerken bereikbaarheidsdiensten:

Een bereikbaarheidsdienst is een bijzondere vorm van consignatie die bij collectieve regeling geldt voor de sectoren verpleging en verzorging, artsen, verloskundigen intramurale gezondheidszorg en de ambulancezorg. En die voor verloskundigen in de extramurale gezondheidszorg is vastgelegd in het arbeidscontract. Bij een bereikbaarheidsdienst is het vooraf duidelijk dat er een of meer oproepen zullen volgen.

De normen per sector zijn hierna nader uitgewerkt.

1. Toegestane aantal maal bereikbaarheidsdienst in een periode (art. 5.19:3 lid 2, 5.20:4 lid 2, 5.21:2 lid 2a, 5.21:3 lid 3a, 5.27:2 lid 2 ATB).

#### 1.1 Verpleging en Verzorging (art. 5.19:3 lid 2 ATB)

##### Herkennen

Een werknemer heeft ten hoogste 3 keer bereikbaarheidsdienst in een aaneengesloten periode van 7 x 24 uur (week) en 32 keer in een aaneengesloten periode van 16 weken.

##### Inspectievragen

- (art. 5.19:3 lid 2 ATB):  
Had een werknemer ten hoogste 3 keer per 7 keer 24 uur (week) en 32 keer in elke periode van 16 aaneengesloten weken een bereikbaarheidsdienst?  
Nee, vaker, overtreding.



## 1.2 Artsen (art. 5.20:4 lid 2 ATB)

### Herkennen

Een werknemer heeft ten hoogste 5 keer bereikbaarheidsdienst in een aaneengesloten periode van 7 keer 24 uur (week) en 32 keer in een aaneengesloten periode van 16 aaneengesloten weken.

### Inspectievragen

- (art. 5.20:4 lid 2 ATB):  
Had een werknemer ten hoogste 5 keer per 7 keer 24 uur (week) en 32 keer in een periode van 16 achtereenvolgende weken een bereikbaarheidsdienst?  
*Nee, vaker, overtreding.*

## 1.3 Verloskundigen in de extramurale zorg (art. 5.21:2 lid 2a)

### Herkennen

Een verloskundige werknemer in de extramurale gezondheidszorg heeft ten hoogste 5 keer bereikbaarheidsdienst in een periode van 7 keer 24 uur (week) en ten hoogste 64 keer in een periode van 16 aaneengesloten weken.

### Inspectievragen

- (art. 5.21:2 lid 2a ATB):  
Had een verloskundige in de extramurale gezondheidszorg ten hoogste 5 keer bereikbaarheidsdienst per 7 keer 24 uren (week) en maximaal 64 keer in een periode van 16 weken?  
*Nee, vaker, overtreding.*

## 1.4 Verloskundigen in opleiding (art. 5.21:3 lid 3a ATB)

### Herkennen

Een werknemer verloskundige in opleiding heeft ten hoogste 84 keer per 52 aaneengesloten weken en ten hoogste 7 keer achtereenvolgend een bereikbaarheidsdienst.

### Inspectievragen

- (art. 5.21:3 lid 3a ATB):  
Had een verloskundige in opleiding ten hoogste 84 keer per 52 aaneengesloten weken en ten hoogste 7 keer achtereenvolgend een bereikbaarheidsdienst?  
*Nee, vaker, overtreding.*

## 1.5 Bereikbaarheidsdiensten Ambulancezorg (art. 5.27:2 lid 2 ATB)

### Herkennen

Een werknemer heeft ten hoogste 3 keer bereikbaarheidsdienst in een aaneengesloten periode van 7 keer 24 uur (week) en 46 keer in een periode van 16 aaneengesloten weken.

### Inspectievragen

- (art. 5.27:2 lid 2):  
Had een medewerker in de ambulancezorg ten hoogste 3 keer bereikbaarheidsdienst per aaneengesloten periode van 7 keer 24 uur (week) en ten hoogste 46 keer in een periode van 16 weken?  
*Nee, vaker, overtreding.*

## 2. Toegestane aantal uren arbeidstijd bij bereikbaarheidsdiensten (art. 5.19:3 lid 3, art. 5.20:4 lid 3, art. 5.21:2 lid 2b en 3, art. 5.21:3 lid 3b en 4 en art. 5.27:2 lid 3 ATB)

### 2.1 Verpleging en Verzorging (art. 5.19:3 lid 3 ATB)

#### Herkennen

Een werknemer heeft in elke periode van 24 uur bereikbaarheidsdienst ten hoogste 13 uur aaneengesloten arbeid verricht.

Een werknemer werkt gemiddeld ten hoogste 45 uur in een periode van 16 aaneengesloten weken als de bereikbaarheidsdiensten telkens of gedeeltelijk perioden tussen 00.00 uur en 06.00 uur omvatten.

Arbeid voortvloeiend uit een oproep tijdens bereikbaarheidsdienst die korter dan een half uur heeft geduurd, wordt als een half uur arbeidstijd gerekend.

Na een oproep binnen een half uur na beëindiging van arbeid die voortvloeiend uit een eerdere oproep, wordt de tussenliggende tijd als arbeidstijd gerekend.

#### Inspectievragen

- (art. 5.19:3 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 4 ATW):  
Had een werknemer in elke periode van 24 uur bereikbaarheidsdienst ten hoogste 13 uur achtereenvolgend arbeid verricht?  
*Nee, overtreding.*
- (art. 5.19:3 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 6b ATW):  
Had een werknemer gemiddeld ten hoogste 45 uur gewerkt in een periode van 16 aaneengesloten weken bereikbaarheidsdiensten met perioden tussen 00.00 en 06.00 uur?  
*Nee, overtreding (NB. Dit artikel hangt samen met 6a, zie 3. rusttijden).*
- (art. 5.19:3 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 7 ATW):  
Had een werknemer arbeid verricht naar aanleiding van een of meerdere oproep in bereikbaarheidsdienst die korter duurde dan een half uur in totaal? En werd de tussenliggende tijd tussen de oproepen als arbeidstijd bij elkaar opgeteld?  
*Nee, overtreding.*

### 2.2 Artsen (5.20:4 lid 3 ATB)

#### Herkennen

Een werknemer heeft in elke periode van 24 uur bereikbaarheidsdienst ten hoogste 13 uur achtereengesloten arbeid verricht.

### Inspectievragen

- (art. 5.20:4 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 4 ATW):  
Had een werknemer in elke periode van 24 uur bereikbaarheidsdienst ten hoogste 13 uur achtereenvolgend arbeid verricht?  
*Nee, overtreding.*
- (art. 5.20:4 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 7 ATW):  
Had een werknemer arbeid verricht naar aanleiding van een of meerdere oproepen in bereikbaarheidsdienst die korter duurde dan een half uur in totaal? En werd de tussenliggende tijd tussen de oproepen als arbeidstijd bij elkaar opgeteld?  
*Nee, overtreding.*

## 2.3 Verloskundigen in extramurale zorg (art. 5.21:2 lid 2b en 3 ATB)

### Herkennen

Een werknemer heeft in elke periode van 16 aaneengesloten weken ten hoogste gemiddeld 40 uur arbeid verricht. Arbeid voortvloeiend uit een oproep tijdens bereikbaarheidsdienst die korter dan een half uur heeft geduurd, wordt als een half uur arbeidstijd gerekend. Na een oproep binnen een half uur na beëindiging van arbeid die voortvloeide uit een eerdere oproep, wordt de tussenliggende tijd als arbeidstijd gerekend.

### Inspectievragen

- (art. 5.21:2 lid 2b ATB):  
Had een werknemer in een aaneengesloten periode van 16 weken gemiddeld ten hoogste dan 40 uur arbeid verricht?  
*Nee, overtreding.*
- (art. 5.21:2 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 7 ATW):  
Had een werknemer arbeid verricht naar aanleiding van een of meerdere oproepen in bereikbaarheidsdienst die korter duurde dan een half uur in totaal? En werd de tussenliggende tijd tussen de oproepen als arbeidstijd bij elkaar opgeteld?  
*Nee, overtreding.*

## 2.4 Verloskundige in opleiding (art. 5.21:3 lid 3b en 4 ATB)

### Herkennen

Een werknemer heeft in elke periode van 16 aaneengesloten weken ten hoogste gemiddeld 40 uur arbeid verricht.

### Inspectievragen

- (art. 5.21:3 lid 3b ATB):  
Had een werknemer in een aaneengesloten periode van 16 weken gemiddeld ten hoogste dan 40 uur arbeid verricht?
- (art. 5.21:3 lid 4 ATB/art. 5:9 lid 7 ATW):  
Had een werknemer arbeid verricht naar aanleiding van een of meerdere oproepen in bereikbaarheidsdienst die korter duurde dan een half uur in totaal? En werd de tussenliggende tijd tussen de oproepen als arbeidstijd bij elkaar opgeteld?  
*Nee, overtreding.*

## 2.5 Ambulancezorg (art. 5.27:2 lid 3 ATB)

### Herkennen

Een werknemer heeft in elke bereikbaarheidsdienstperiode van 24 uur ten hoogste 13 uur achtereengesloten arbeid verricht. Een werknemer die in een aaneengesloten periode van 16 weken 16 of meer malen bereikbaarheidsdienst heeft, telkens of gedeeltelijk tussen 00.00 – 06.00 uur, mag ten hoogste gemiddeld 40 uur arbeid per week verrichten. Hiervan kan worden afgeweken als de werknemer na de laatste oproep tussen 00.00 en 06.00 uur 8 uur rusttijd heeft. Of als de laatste oproep tussen 00.00 en 06.00 uur gevolgd is door een dienst waarna de werknemer in ieder geval 8 uur rusttijd heeft genoten voor 24.00 uur, ofwel uiterlijk vanaf 16.00 uur. Bij deze afwijking geldt dat in een aaneengesloten periode van 16 weken ten hoogste gemiddeld 45 uren arbeid per week mag worden verricht.

- (art. 5.27:2 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 4 ATW):  
Had een werknemer in elke periode van 24 uur bereikbaarheidsdienst ten hoogste 13 uur achtereenvolgend arbeid verricht?  
*Nee, overtreding.*
- (art. 5.27:2 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 5 ATW):  
Had een werknemer in een aaneengesloten periode van 16 weken met 16 of meer malen bereikbaarheidsdienst gemiddeld ten hoogste 40 uur gewerkt?  
*Nee, overtreding.*
- (art. 5.27:2 lid 3/art. 5:9 lid 6b ATW):  
Had een werknemer gemiddeld ten hoogste 45 uur gewerkt in een periode van 16 aaneengesloten weken bereikbaarheidsdiensten met perioden tussen 00.00 en 06.00 uur?  
*Nee, overtreding (NB. Dit artikel hangt wel samen met 6a, zie onder herkennen en 3. rusttijden).*
- (art. 5.27:2 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 7 ATW):  
Had een werknemer arbeid verricht naar aanleiding van een of meerdere oproepen in bereikbaarheidsdienst die korter duurde dan een half uur in totaal? En werd de tussenliggende tijd tussen de oproepen als arbeidstijd bij elkaar opgeteld? *Nee, overtreding.*

## 3. Rusttijden vóór en na bereikbaarheidsdiensten (art. 5.19:3 lid 3, 5.30:4 lid 3, 5.21:2 lid 3 en 5.27:2 lid 3 ATB)

### 3.1 Verpleging en Verzorging (art. 5.19:3 lid 3 ATB)

#### Herkennen

Een werknemer heeft 11 aaneengesloten uren voor en 14 aaneengesloten uren na een nachtdienst geen bereikbaarheidsdienst.

Een werknemer die in een aaneengesloten periode van 16 weken 16 of meer malen bereikbaarheidsdienst heeft die telkens of gedeeltelijk tussen 00.00 – 06.00 uur aangevangen is, heeft na de laatste oproep 8 uur onafgebroken rusttijd.  
Of als een werknemer na een oproep tussen 00.00 en 06.00 uur aansluitend een dienst heeft, heeft de werknemer voor 24.00 uur (uiterlijk vanaf 16:00 uur) 8 uur onafgebroken rusttijd.

#### **Inspectievragen**

- (art. 5.19:3 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 3a en 3b ATW):  
Had een werknemer 11 uur voor en 14 uur na een nachtdienst geen bereikbaarheidsdienst?  
*Nee, eerder dan 11 uur voor of 14 uur na, overtreding.*
- (art. 5.19:3 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 6a ATW):  
Had een werknemer 8 uren rusttijd na een oproep tussen 00.00 en 06.00 uur?  
Of 8 uur rusttijd voor 24.00 uur na een oproep tussen 00.00 en 06.00 uur gevolgd door een dienst?  
*Nee, overtreding (NB. Dit artikel hangt samen met 6b, zie 2. arbeidstijden).*

### **3.2 Artsen (art. 5.20:4 lid 3 ATB)**

#### **Herkennen**

Een werknemer heeft 11 aaneengesloten uren voor en 14 aaneengesloten uren na een nachtdienst geen bereikbaarheidsdienst.

#### **Inspectievragen**

- (art. 5.20:4 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 3a en 3b ATW):  
Had een werknemer 11 uur voor en 14 uur na een nachtdienst geen bereikbaarheidsdienst?  
*Nee, overtreding.*

### **3.3 Verloskundigen in extramurale zorg (art. 5.21:2 lid 3)**

#### **Herkennen**

Een werknemer heeft 11 aaneengesloten uren voor en 14 aaneengesloten uren na een nachtdienst geen bereikbaarheidsdienst.

#### **Inspectievragen**

- (art. 5.21:2 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 3a en 3b ATW):  
Had een werknemer 11 uur voor en 14 uur na een nachtdienst geen bereikbaarheidsdienst?  
*Nee, overtreding.*

### **3.4 Verloskundigen in opleiding (art. 5.21:3 lid 4 ATB)**

#### **Herkennen**

Een werknemer heeft 11 aaneengesloten uren voor en 14 aaneengesloten uren na een nachtdienst geen bereikbaarheidsdienst.

#### **Inspectievragen**

- (art. 5.21:3 lid 4 ATB/art. 5:9 lid 3a en 3b ATW):  
Had een werknemer 11 uur voor en 14 uur na een nachtdienst geen bereikbaarheidsdienst?  
*Nee, overtreding.*

### **3.5 Ambulancezorg (art. 5.27:2 lid 3 ATB)**

#### **Herkennen**

Een werknemer heeft 11 aaneengesloten uren voor en 14 aaneengesloten uren na een nachtdienst geen bereikbaarheidsdienst.

Een werknemer die in een aaneengesloten periode van 16 weken 16 of meer malen bereikbaarheidsdienst heeft die telkens of gedeeltelijk tussen 00.00 – 06.00 uur aangevangen is, heeft na de laatste oproep 8 uur onafgebroken rusttijd.

Of als een werknemer na een oproep tussen 00.00 en 06.00 uur aansluitend een dienst heeft, heeft de werknemer voor 24.00 uur (uiterlijk vanaf 16.00 uur) 8 uur onafgebroken rusttijd.

#### **Inspectievragen**

- (art. 5.27:2 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 3a en 3b ATW):  
Had een werknemer 11 uur voor en 14 uur na een nachtdienst geen bereikbaarheidsdienst?  
*Nee, minder dan 11 uur voor en 14 uur na, overtreding.*
- (art. 5.27:2 lid 3 ATB/art. 5:9 lid 6a ATW):  
Had een werknemer 8 uur rusttijd na een oproep tussen 00.00 en 06.00 uur?  
Of 8 uur rusttijd voor 24.00 uur na een oproep tussen 00.00 en 06.00 uur gevolgd door een dienst?  
*Nee, overtreding (NB. Dit artikel hangt samen met 6b, zie 2. arbeidstijden).*

## Schema bereikbaarheidsdiensten (aantal, arbeidstijd, rusttijden)

	verpleging verzorging	Artsen	Verloskundigen	Verloskundigen in opleiding	Ambulancezorg
<b>1. max. aantal Bereikbaarheidsdiensten</b>	3 x per 7 x 24 uur en 32 x per 16 wk (art. 5.19:3 lid 2 ATB)	5 x per 7 x 24 uur en 32 x per 16 wk (art. 5.20:4 lid 2 ATB)	5 x per 7 x 24 uur en 64 x per 16 wk (art. 5.21:2 lid 2a ATB)	84 x per 52 wk en 7 x achtereen (art. 5.21:3 lid 3a ATB)	3 x per 7 x 24 uur en 46 in 16 wk (art. 5.27:2 lid 2 ATB)
<b>1. max. cumulatie bijzondere diensten</b>	3 in 7 x 24 uur 32 in 16 wk (art. 5.19:4 ATB)	5 in 7 x 24 uur 32 in 16 wk (art. 5.20:5 ATB)	n.v.t.	n.v.t.	3 in 7 x 24 uur 32 in 16 wk (art. 5.27:3 ATB)
<b>2. Rusttijd vóór en ná nachtdienst</b>	11 uur vóór en 14 ná (art. 5.19:3 lid 3 ATB)	11 uur vóór en 14 ná (art. 5.20:4 lid 3 ATB)	11 uur vóór en 14 ná (art. 5.21:2 lid 3 ATB)	11 uur vóór en 14 ná (art. 5.21:3 lid 4 ATB)	11 uur vóór en 14 ná (art. 5.27:2 lid 3 ATB)
<b>3. arbeidstijd per 24 uur</b>	13 Uur (art. 5.19:3 lid 3)	13 uur (art. 5.20:4 lid 3 ATB)	13 uur (art. 5.21:2 lid 3 ATB)	13 uur (art. 5.21:3 lid 4 ATB)	13 uur (art. 5.27:2 lid 3 ATB)
<b>4. arbeidstijd per week (art. 5:7 lid 2b)</b>	60	60 (voor uitzonderingen zie artikel 2.1:2 lid 3 onder e ATB)	60	60	60
<b>5. gemiddelde arbeidstijd (art. 5.9 lid 5 en 6 ATW)</b>	40 of 45 uur in 16 weken (art. 5.19:3 lid 3 ATB)	48 uur in 16 weken (voor uitzonderingen zie artikel 2.1:2 lid 3e ATB) (art. 5:7 lid 2c ATW)	40 uur in 16 weken (art. 5.21:2 lid 2b ATB)	40 uur per 16 weken (art. 5.21:3 lid 3b ATB)	40 of 45 uur per 16 weken (art. 5.27:2 lid 3 ATB)
<b>6. arbeidstijd bij oproepen</b>	(art. 5.19:3 lid 3 ATB)	(art. 5.20:4 lid 3 ATB)	(art. 5.21:2 lid 3 ATB)	(art. 5.21:3 lid 4 ATB)	(art. 5.27:2 lid 3 ATB)

## Wettelijke grondslag

Submodule D. Bereikbaarheidsdiensten				
Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument	
<b>1. Toegestaan aantal malen bereikbaarheidsdienst in een periode (art. 5.19:3 lid 2, 5.20:4 lid 2, 5.21:2 lid 2a, 5.21:3 lid 3a en art. 5.27:2 lid 2 ATB).</b>				
5.19:3 lid 2 ATB Verpleging en Verzorging	ARTB519032	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer in de verpleging en verzorging maximaal 3 x in 7 etmalen en 32 x in 16 weken een bereikbaarheidsdienst wordt opgelegd.	OO	
5.20:4 lid 2 ATB Artsen	ARTB520042	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer werkzaam als arts in bereikbaarheidsdiensten maximaal 5 x in 7 etmalen en 32 x in 16 weken bereikbaarheidsdienst wordt opgelegd.	OO	
5.21:2 lid 2a ATB Verloskun-digen	ARTB521022a	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer werkzaam als verloskundige in bereikbaarheids-diensten maximaal 5 x in 7 etmalen en 64 x in 16 weken bereikbaarheidsdienst wordt opgelegd.	OO	
5.21:3 lid 3a ATB Verloskun-digen in opleiding	ARTB521033a	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de verloskundige in opleiding werkzaam in bereikbaarheidsdiensten maximaal 84 x in 52 weken en maximaal 7 x achtereenvolgende bereikbaarheidsdienst wordt opgelegd.	OO	
5.27:2 lid 2 Ambulance-zorg	ARTB527022	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer in ambulancezorg in bereikbaarheidsdiensten maximaal 3 x in 7 etmalen en 46 x in 16 weken bereikbaarheidsdienst wordt opgelegd.	OO	

Submodule D. Bereikbaarheidsdiensten				
Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument	
<b>2. Toegestane aantal uren arbeidstijd bij bereikbaarheidsdiensten</b>				
<i>Let op: Bepaalde ATB artikelen verwijzen naar verschillende artikelen uit de ATW met verschillende handhaving, de ATB artikelen staan daarom meerdere keren onder elkaar vermeld. (art. 5.19:3 lid 3, art. 5.20:4 lid 3, art. 5.21:2 lid 2b, art. 5.21:2 lid 3, art. 5.21:3 lid 3b, art. 5.21:3 lid 4 en art. 5.27:2 lid 3 ATB)</i>				
5.21:2 lid 2b ATB Verloskun-digen	ARTB521022b	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de werknemer werkzaam als verloskundige bij toepassing van bereikbaarheidsdiensten in elke periode van 16 weken maximaal gemiddeld 40 uur per week arbeid verricht.	OO >40 ≤48	ODB >48
5.21:3 lid 3b ATB Verloskun-digen in opleiding	ARTB521033b	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat de verloskundige in opleiding bij toepassing van bereikbaarheidsdiensten in elke periode van 16 weken maximaal gemiddeld 40 uur per week arbeid verricht.	OO >40 ≤48	ODB >48
5.19:3 lid 3 ATB Verpleging en verzorging	ARTB519033	Betreft verwijzing naar 5:9 lid 4 ATW.	OO >13-≤14 uur	ODB >14 uur
5.20:4 lid 3 ATB Artsen	ARTB520043	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat van de werknemer (kies: in de verpleging en verzorging/werkzaam als arts/in ambulancezorg) bij toepassing van bereikbaarheidsdienst de bepaling van de consignatie (artikel 5:9, lid 4 ATW) wordt nageleefd.		
5.27:2 lid 3 Ambulance-zorg	ARTB527023			
5.19:3 lid 3 ATB Verpleging en Verzorging	ARTB519033 ARTB527023	Betreft verwijzing naar 5:9 lid 5 ATW.  De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat van de werknemer kies: in de verpleging en verzorging/ ambulancezorg) bij toepassing van bereikbaarheidsdienst de bepalingen van de consignatie (artikel 5:9, lid 5 ATW) wordt nageleefd.	OO >40-≤48 uur	ODB >48 uur

## Submodule D. Bereikbaarheidsdiensten

Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument	
<b>2. Toegestane aantal uren arbeidstijd bij bereikbaarheidsdiensten</b>				
<i>Let op: Bepaalde ATB artikelen verwijzen naar verschillende artikelen uit de ATW met verschillende handhaving, de ATB artikelen staan daarom meerdere keren onder elkaar vermeld. (art. 5.19:3 lid 3, art. 5.20:4 lid 3, art. 5.21:2 lid 2b, art. 5.21:2 lid 3, art. 5.21:3 lid 3b, art. 5.21:3 lid 4 en art. 5.27:2 lid 3 ATB)</i>				
5.19:3 lid 3 ATB Verpleging en verzorging	ARTB519033	Betreft verwijzing naar 5:9 lid 6b ATW (let op, deze moet samen met 5:9 lid 6a!).	OO >45-≤48 uur	ODB >48 uur
5.27:2 lid 3 ATB Ambulance-zorg	ARTB527023	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat van de werknemer (kies: in de verpleging en verzorging/ Ambulancezorg bij toepassing van bereikbaarheidsdienst de bepaling van de consignatie (artikel 5:9, lid 6b) wordt nageleefd.		
5.19:3 lid 3 ATB Verpleging en verzorging	ARTB519033	Betreft verwijzing naar 5:9 lid 7 ATW.	OO	
5.20:4 lid 3 ATB Artsen	ARTB520043	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat van de werknemer (kies: werkzaam in de verpleging en verzorging/als arts/ verloskundige/verloskundige in opleiding/in de ambulancezorg) bij toepassing van bereikbaarheidsdienst de bepaling van de consignatie (artikel 5:9, lid 7 van de wet) wordt nageleefd.		
5.21:2 lid 3 ATB Verloskun- digen	ARTB521023			
5.21:3 lid 4 ATB Verloskun- digen in opleiding	ARTB521034			
5.27:2 lid 3 ATB Ambulance- zorg	ARTB527023			

## Submodule D. Bereikbaarheidsdiensten

Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument	
<b>3. Rusttijden voor en na bereikbaarheidsdiensten</b>				
<i>Let op: Bepaalde ATB artikelen verwijzen naar verschillende artikelen uit de ATW met verschillende handhaving, de ATB artikelen staan daarom meerdere keren onder elkaar vermeld. (art. 5.19:3 lid 3, art. 5.20:4 lid 3, art. 5.21:2 lid 3, art. 5.21:3 lid 4 en 5.27:2 lid 3 ATB)</i>				
5.19:3 lid 3 ATB Verpleging en verzorging	ARTB519033	<b>Verwijzing naar art. 5:9 lid 3a en 3b ATW</b>	OO	
5.20:4 lid 3 ATB Artsen	ARTB520043	De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat van de werknemer (kies: in de verpleging en verzorging/werkzaam als arts/verloskundige/ verloskundige in opleiding/in de ambulancezorg) bij toepassing van bereikbaarheidsdienst de bepalingen van de consignatie (artikel 5:9, lid 3a en 3b van de wet) worden nageleefd.		
5.21:2 lid 3 ATB Verloskun- digen	ARTB521023			
5.21:3 lid 4 ATB Verloskun- digen in opleiding	ARTB521034			
5.27:2 lid 3 ATB Ambulance-zorg	ARTB527023			

## Submodule D. Bereikbaarheidsdiensten

Art.nr.	Feitnr.	Omschrijving	Instrument
<b>3. Rusttijden voor en na bereikbaarheidsdiensten</b> <i>Let op: Bepaalde ATB artikelen verwijzen naar verschillende artikelen uit de ATW met verschillende handhaving, de ATB artikelen staan daarom meerdere keren onder elkaar vermeld. (art. 5.19:3 lid 3, art. 5.20:4 lid 3, art. 5.21:2 lid 3, art. 5.21:3 lid 4 en 5.27:2 lid 3 ATB)</i>			
5.19:3 lid 3 ATB Verpleging en verzorging	ARTB519033	<b>Verwijzing naar art. 5:9 lid 6a ATW. Let op: Dit artikel moet samen met art. 5:9 lid 6b</b>  De werkgever heeft er niet voor gezorgd dat van de werknemer (kies: in de verpleging en verzorging/ ambulancezorg) bij toepassing van bereikbaarheidsdienst de bepalingen van de consignatie (artikel 5:9, lid 3a en 3b van de wet) worden nageleefd.	OO
5.27:2 lid 3 ATB Ambulance-zorg	ARTB527023		

# 3 Links naar gekoppelde instructies zoals instrumentarium/achtergrondinformatie

[Basisinspectiemodule Arbeidstijdenwet | Richtlijn | Inspectie SZW](#)

*Vanwege aanpassingen aan verschillende documenten kunnen er op dit moment geen andere links geplaatst worden. Zodra deze weer beschikbaar zijn zullen zij hier worden weergegeven.*



# Bijlage 1

## Cumulatie van diensten (bereikbaarheidsdiensten alsmede aanwezigheidsdienst en consignatie) (art. 5.19:4, art. 5.20:5 en art. 5.27:3 ATB)

### **Herkennen**

Als er sprake is van bereikbaarheidsdiensten en ook consignatie of aanwezigheidsdiensten, dan is er sprake van cumulatie van diensten.

Hiervoor gelden specifieke normen voor bepaalde sectoren.

### **Inspectievragen**

Verpleging en Verzorging

- (art. 5.19:4 ATB):  
Had een werknemer zowel bereikbaarheidsdienst als consignatie of aanwezigheidsdienst? Zo ja, was er in dat geval ten hoogste 3 keer per aaneengesloten periode van 7 keer 24 uur (week) en 32 keer in een periode van 16 weken een van deze bijzondere diensten opgelegd?  
*Nee, vaker, overtreding.*

Artsen

- (art. 5.20:5 ATB):  
Had een werknemer zowel bereikbaarheidsdienst als consignatie of aanwezigheidsdienst?  
Zo ja, was er in dat geval ten hoogste 5 keer per aaneengesloten periode van 7 keer 24 uur (week) en 32 keer in een periode van 16 weken een van deze bijzondere diensten opgelegd?  
*Nee, vaker, overtreding.*

Ambulancezorg

- (art. 5.27:3 ATB):  
Had een werknemers zowel bereikbaarheidsdienst als consignatie of aanwezigheidsdienst?  
Zo ja, was er in dat geval ten hoogste 3 keer per aaneengesloten periode van 7 keer 24 uur (week) en 32 keer in een periode van 16 weken een van deze bijzondere diensten opgelegd?  
*Nee, vaker, overtreding.*

**Stroomschema Bereikbaarheidsdiensten en cumulatie van aanwezigheidsdienst en consignatie (art. 5.19:4, art. 5.20:5 en art. 5.27:3 ATB)**



# Bijlage 2

## Samenloop (art. 5:15 lid 4 ATW)

### Herkennen

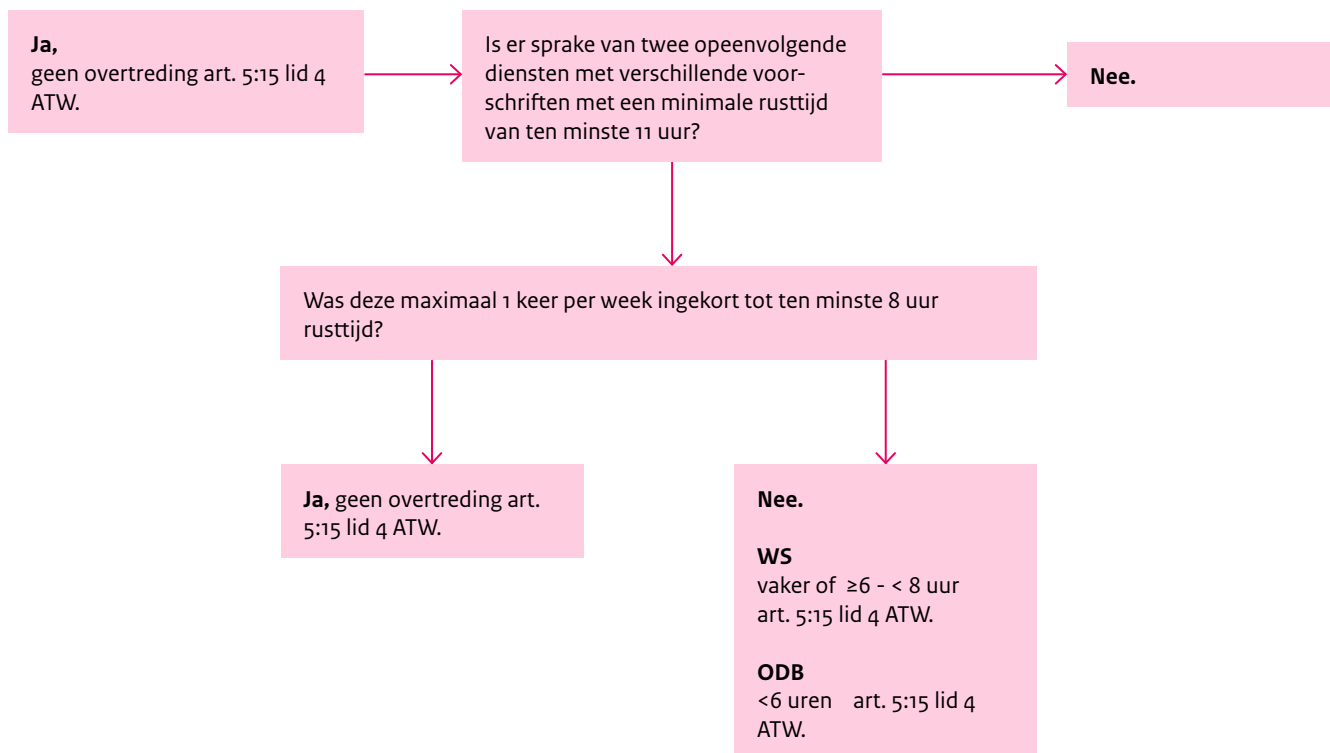
In dit artikel gaat het om samenloop tussen opeenvolgende diensten die elk op zich onder verschillende voorschriften vallen (zie hiervoor art. 5:12 lid 1 ATW. Praktisch gezien bijvoorbeeld een dagdienst opgevolgd door een aanwezigheidsdienst). Het gaat om de rusttijd tussen deze diensten die aan regels gebonden is. Dit betreft ten minste een onafgebroken rusttijd van 11 uur of indien noodzakelijk 1 x per 7 x 24 uur ingekort tot ten minste 8 uur als de aard van de arbeid of bedrijfsomstandigheden dit met zich brengen.

### Inspectievragen

Had een werknemer, waarbij sprake was van samenloop tussen twee opeenvolgende diensten, ten minste 11 uur aaneengesloten rusttijd? En was deze rusttijd ten hoogste 1 keer per week ingekort tot ten minste 8 uur rust?

*Nee, overtreding.*

### Stroomschema samenloop



# Bijlage 3

## Overzicht consignatie, aanwezigheidsdiensten en bereikbaarheidsdiensten

	Consignatie	Aanwezigheidsdienst	Bereikbaarheidsdienst
<b>Tijdens arbeidstijd</b>	Nee. Tussen twee opeenvolgende diensten of tijdens een pauze.	Ja	Tijdens
<b>Oproepen</b>	Niet op voorhand duidelijk of werknemer ook daadwerkelijk opgeroepen zal worden.	Vooraf duidelijk dat er een of meer oproepen zullen zijn.	Vooraf duidelijk dat er een of meer oproepen zullen zijn.
<b>Verplicht op arbeidsplaats aanwezig?</b>	Nee, maar wel dusdanig bereikbaar zijn, zodat werknemer binnen een afgesproken tijd aanwezig op de locatie kan zijn.	Ja, verplicht aanwezig op de arbeidsplaats. De werknemer dient zo spoedig mogelijk de arbeid te verrichten naar aanleiding van een oproep.	Nee, maar de werknemer dient zo spoedig mogelijk de arbeid te kunnen verrichten naar aanleiding van een oproep.
<b>Arbeidstijd</b>	Vangt aan op het moment dat de oproep plaatsvindt en er actie op moet volgen. Arbeidstijd eindigt als arbeid weer beëindigd is. Reistijd wordt meegerekend als arbeidstijd.	Een aaneengesloten tijdruimte van ten hoogste 24 uur. De arbeidsuren van een gewone of nachtdienst voorafgaand of volgend op een AD wordt meegerekend bij de uren van een AD.	Een aaneengesloten tijdruimte van ten hoogste 24 uur. Arbeidsuren voorafgaand aan een bereikbaarheidsdienst worden daarbij meegerekend.
<b>Artikelnummers</b>	5:9 ATW	4.8:1 en 4.8:2 ATB	5.19:3 ATB Verpleging en verzorging. 5.20:4 ATB Artsen. 5.21:2 ATB Verloskundigen. 5.21:3 ATB Verloskundige in opleiding. 5.27:2 ATB Ambulancezorg.
<b>Overige</b>	Ook vaak genoemd als: Oproepdienst, pieperdienst, bereikbaarheidsdienst wacht dienst, piket, stand-by.		Is een vorm van consignatie.

Deze brochure is een uitgave van:

Inspectie SZW  
Marjolein Uiterwijk en Anita Koopstra,  
IKC Cluster A&O en ATW

Postbus 90801 | 2500 LV Den Haag  
T 0800 51 51

Mei 2021 | Publicatie-nr. 21402361